

Z E M P L É N .

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLÉNVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE

(Megjelenik minden vasárnap.)

ELŐFIZETÉS ÁR.
Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt 50 kr.
Bérmertelen levelek csak ismert keszektől fogadtatnak el.
Ésírator nem adhatnak vissza.
Egyes szám ára 20 kr.
A nyilatkozat minden garmonsor díja 20 kr.

HÍRDETÉSI DÍJ:
hivatalos hirdetések: Minden egyes szó után 1 kr.
Azonfelül bélyeg 30 kr.
Kiemelt díszetű és körzettel ellátott hirdetésekért törmérték szerint minden 1 centiméter után 3 kr számítottatik.
Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.
Hirdetést a „Zemplén” nyomdába küldendők.

HIVATALOS RÉSZ.

17798. 17537. sz. Zemplénavármegye alispánjától.
Körölvény.

Közírré tétel végett tudatom, miszerint vármegyénk sztopkai járásának Bukócz községében és a tokaji járásban Tokaj községben egy-egy ténen lépében elhullott, a szükséges óvintézkedések megtétettek.

S.-a.-Ujhely, 1888. november 23.

17292. Közírré tétel végett tudatom, miszerint a szinai főszolgabíró jelentése szerint Szinna községében f. évi nov. 5-én Kepics István birtokos 1 db egy éves üsző-tinó vértályogban elhullott. A szükséges óvintézkedések megtétettek.

Alispán helyett: *Vlozmándy Ödön*, főjegyző.

2701. sz. Zemplénavármegye kir. tanfelügyelőségétől.
A zemplénavármegyeyi t. c. iskolaszékeknek.

I.

A nagymélt. vallás és közokt. m. kir. miniszteriumnak folyó évi november hó 29-én 37415. sz. a. kelt rendelete értelmében tudomásvétel céljából van szerencsém értesíteni a t. c. iskolaszékeket, hogy Horváth István tarján-pusztai rk. volt tanító, ki a győri kir. törvényszék f. évi augusztus hó 31-én 3522. sz. a. hozott jogérvényes ítéletével a btk. 232. §-ának 2. pontjába ütköző büntetésben bünösnek találtatván, a btk. 232. 89. 92 és 250 §§-ai alapján 6 havi börtönre és három évig terjedő hivatalvesztésre ítéltetett, a tanítói pályától eltiltatott.

II.

A nagymélt. vallás és közokt. m. kir. miniszterium folyó évi november hó 29-én 46173. sz. a. kelt rendelete értelmében tudomásvétel céljából értesitem a megyeyi t. c. iskolaszékeket, hogy Nagy Sándor felső-szilági volt rk. tanító, ki a budapesti kir. ítéltábla f. évi szeptember hó 3-án 3523. sz. a. hozott jogérvényes ítéletével a btk. 233. §-ába ütköző s a btk. 295. §-a szerint minősülő büntetésben bünösnek mondatván ki, s ezért három évi börtönre s hat évi hivatalvesztésre ítéltetett, a tanítói pályától eltiltatott.

S.-a.-Ujhely, 1888. december hó 13-án.

Nemes Lajos,
kir. tanácsos és tanfelügyelő.

T Á R C A .

1848/9-iki emlékeimből.*

1848. március 19-én, szerdai napon, úgy delutáni egy óra tájban, a vármegye huszárja, aki a hegyaljai főszolgabírónak stafétát vitt — nekem is hozott egy levelet, a melyet azonmód eredetiben, önöknek is megmutatok; tartalma következő: „Sietve tudósítlak azon nagyszerű eseményekről, melyek most az ausztriai monarchiában egymást üzve történnék. 13-ik martiusban Bécsben véres zendülés volt, melynek eredménye lett a Metternich és Apponyi György lemondása, a statustanács megszökése és Bécsnek vérről kivívott alkotmánya, szabadsajtóval. A magyar követek is *in massa* fölmenvén Bécsbe, mindent megnyertek amit kértek; így a szabadsajtót. Magyarországnak szabadsajtó van!! Bécsben több menekült királyok vannak: mint Bajor, Porosz, Nápolyi sat. Ez azon hírek több vonása, melyeket követekünk a mai napon érkezett sebes stafétával** megküldtek. Conferentiáink vannak, oda megyek én is. Isten veled. S.-a.-Ujhely, martius 19. 1848. Isten éltesse a Józsefeket.

A miazmatikus lelkesedés türelmetlenségével rohantam barátaimhoz, fellármáztam őket s aztán elágazó irányba, házról-házra rohantunk a hírrel,

* A zemplénavármegyeyi orvos-gyógyszerész egyesület által rendezett népszerű ismeretterjesztő esték sorozatában december hó 9-én felolvasta *Karola Ferenc*, árvaszéki ülnök.

** Ilyen volt az akkori villamos posta. 6 nap alatt került Pozsonyból S.-a.-Ujhelybe.

Vármegyeyi szabályrendelet

az utakról és uti személyzetéről.

VIII. FEJEZET.

B) A kőpálya jó karban tartása.

(Folytatás.)

94. §. A kőpálya jókarban tartása céljából multhatatlanul szükséges, hogy azon helyeken, hol a vármegyeyi ut még ki nincs építve, mielőbb kiépíttessék, ott pedig hol le van koptatva, megfelelő kőanyaggal kipótoltassék s így az utnak eredeti domborusága fentartartassék. Ennélfogva az ut személyzetnek első feladata, hogy az illető ut vidékét kutassa fel s az ut ápolására legalkalmasabb és legkeményebb fedanyag beszerezhetőségéről gondoskodjék.

95. §. Az ut ápolására lehet ugyan jó minőségű gödör vagy folyamkavicsot is, de mindenestre legcélszerűbb tördelt kemény kőkavicsot használni. A gödör vagy folyamkavicsot tehát csak ott kell alkalmazni, hol kemény követ találni nem lehet, vagy hol a gödör vagy folyamkavics-telepek közel fekvése, vagy mennyisége és olcsó kiaknáthatása által a kemény kőkavics beszerzéséhez képest tetemes megtakarítást lehetne elérni.

96. §. Tört kavicsnak mindenkor a legkeményebb vagy pedig oly közetet kell használni, mely elegendő kötkezőképeséggel bír és mennél kevesebb sarat vagy port képez az uton. Minőségére nézve legjobb a bazalt, aztán a különféle fajtájú kemény mészkőnek. Homokkővet csak a végső szükség esetében szabad használni, mivel annak kötereje gyenge, könnyen futó homokká morzsolható s az abból származott por az ut mellett fekvő termő földeknek ártalmas, holott a fentebb említett többi kőnek s különben a mészkőnek pora még inkább javításukra szolgál.

Ugyanez áll a gödör vagy folyamkavicsra nézve is.

97. §. Az utápolására évenként szükséglenő fedanyag mennyiségének meghatározása a használandó anyag minőségétől, az illető utszakasz helyzetétől s a közlekedés élénkségétől függ; ide nem számítván az elemi események által okozott károkat, melyek rendkívüli helyreállítást igényelnek.

A jobb minőségű gödör-, folyam-, vagy kőkavicsból kevesebb mennyiség kell, a kevésbé járt ut kevesebb fedanyagot igényel, ugyszintén az emelkedettebb és sík fekvésű és ennélfogva eséssel nem bíró utra is kevesebb fedanyag szükséges.

s alig telt bele egy óra, már Pálkövy, Csoma és Bakó tanárok hajtó vadászatot rendeztek rám, hogy a tanuló ifjúságot és az egész város polgárait felzaklató hír mibenállásáról, saját szemekkel győződjének meg.

A felzajlott ifjúság délután 4 órakor ezerre menő tömegben a »marseilli« és »Hazádnak rendületlenül« éneklése, közbe-közbe fegyverek durrogása mellett, örömmujongással járta be a város utcáit, ölelkezve a polgárokkal, és — ami a hazafias tüntetéssel mindig együtt járt, meg méltán együtt is fog járnai, mig e világon magyar meg német lesz — megtörtént a magastetejü kalapok beverése, a kétféjü sasok és sárga-fekete jelvények elpusztítása. . . .

De ingyen se gondolja ám valaki, hogy nehünk ott a kollégiumban, már előbb is, nem lett volna fogalmunk a forradalomról; de bizony volt!! Hiszen tudják önök uraim, hogy a filozófia mindig a fennálló hatalom logikájának kacsintásai szerint határozza meg a világi szellem rendeltetését, (ayagy I. Ferenc császárnak nem a híres Schlegel volt-e Mephistója?) Így történt aztán, hogy amig Metternich Magyarország állami lételének megsemmisítésére, a vármegyeyk szabadválasztási jogának az Apponyi administatoraival célba vett eltörlésére törekedett: ami filozófiai professorunk szintén az ifjúság választási jogát, a contra-scriba választást aknáta alá; természetes, kitört az iskolában a revolúció. Folyt is két álló esztendeig, nem használt körtönbüntetés, ünnep felmentés, a filozófia professora a lefejeztetés kivételével XVI. Lajos sorsára jutott: elveszté trónját . . . akarom mondani katedráját.

Az eddigi tapasztalás szerint általában véve a legkedvezőbb körülmények között levő és csekély forgalmu uton 10 kilométerre, a használandó kő minőségéhez képest évenként 30—50 egyenkint 20 m³-t tartalmazó halom rendes, tehát elemi események által meg nem zavart években elegendő.

Nagyobb forgalmu s kedvezőtlenebb helyzet és körülmények közt levő utra azonban, az ut rongálására befolyással bíró tényezők arányához képest, természetesen nagyobb mennyiségű fedanyag szükségeltetik.

Legtöbb fedanyag szükséges az egyes helységeken elvonuló utszakaszokra, különösen azokra, melyek népesebb és nagyobb iparral vagy kereskedéssel bíró helységeken vonulnak át, ugy, hogy az ilyen átkelési utszakaszok némelyikére nézve kívánatos volna, hogy azok kőburkolattal legyenek ellátva, mivel így az évenkénti fentartási kiadás kevesebb s az utat tisztában lehet tartani.

Mint hogy pedig a kavicsal fentartott átkelési utszakaszokon az uton felállított kavics rakások rendszeren elgázoltatnak és széthányatnak, mi által a fentartási anyag egy része használatlanul megsemmisül; minthogy továbbá ennek elkerülése céljából kívánatos, hogy a fedanyag ily szakaszokon ne az uton rakassék halomokba, hanem az uton kívül eső területeken nagyobb kőbirtalmu, de szabályos és könnyen számba vehető rakásokban tartassék meg: ezeknél fogva a főszolgabírónak és utbiztosnak kötelességük oda törekedni, hogy az illető községek a szükséges területeket a vármegyeynek kártalanítás nélkül használatba átbo csássák, mit utóbbiak annál is inkább tehetnek, mivel ez által elháríttatik a községben azon kényelmetlenség és forgalmi akadály, mely a fedanyagnak a község belterületén az uton való felállításával elkerülhetlen.

98. §. Miután a községeken átvonuló utszakaszoknak fentartása jóval felül haladja a nyílt szakaszok fentartási költséget, ennélfogva a járás főszolgabírájának oda kell törekedni, hogy a községeken átvonuló utszakaszok évenként az illető községek által legalább kétszer különösen a beágyazás előtt gondosan sártól külső közmunkával letisztitassanak s ott hol a fedanyag nem az utra, hanem elkülönített nagy rakásokban, rakárban lett elhelyezve, hasonlólag községi közmunkával legyenek beágyazva.

99. §. A kavics szükségletet előre pontosan

Ennek az iskolai forradalomnak lelohadása egy esztendővel előzte meg a pesti március 15-ét. És az iskolai szabadválasztás védelmére elég nyakasan vívott csatában edzett kebellet üdvözölénk a polgári szabadságot; s ha elhittük is a teológiai professornak, hogy a bibliában az istenen kívül csak a *császárról* van szó, mégis ezuttal csak a magyar ministeriumnak voltunk hajlandók megadni az övét, t. i.: a *nemzetörtséget* . . . Majdhogy mindnyájunkat ki nem csaptak emiatt . . . nem volt rá szükség.

Alakitották az első tiz honvédzászlóaljat. Se-regestől mentek a derék fiuk. Ott voltak a 9. 10. zászlóaljban és isten tudja ma már hogy melyikben, ki hol érte közelebb a honvéd toborzót, ott csapott fel.

Majdnem hatszáz vitéz fiu ment el első ízben a rákok ellen, ebből a siralom völgyéből. Vitézek, hősök voltak, senki sem tagadhatja meg tőlük.

Hát belőlem mi lett?! Aki engem azokban az izgalmas napokban látott, kezemben a forradalmat dokumentáló levéllel, kalapom mellett a széllyel terpesztett sasszárnyyal, megvárhatta. hogy első izenjem meg a háborút valakinek. — De én ezt nem cselekedtem; miért? azt 'is elmondom.

»Tengerre magyar!« így kezdi egyik híres vezércikkét Kossuth Lajos; és a tengerészszégre vágyás annyira befészkelődött agyamba, hogy szinte kicsinyelye mérlegelém bakkancsoknak igyekező s majdan a járság és kiskunság homoktengerin süppedező pajtásaimat. Aztán meg nyuljon bárki is kebelébe, hitte volna-e azt, hogy 10

megállapítani nem lehet ugyan, mert azt csak a valódi szükség mutathatja meg, még is mulhatatlanul szükséges, hogy a fedanyag szükséglet az eddig szerzett tapasztalatok alapján már az előző évben meghatározassék, tehát a kiosztási tervzet jóváhagyás végett a vármegye decembei közgyűlésére beterjesztessék, hogy ennek alapján a szállítás az év elején azonnal megindítható legyen.

100. §. Miután már a vármegye közönsége által a kiosztási tervzet jóváhagyva lón, kötelességük az ut ápolással megbízott közegeknek szigoruan felügyelni arra, hogy a fedanyag termelése és kiszállítása azonnal és az előírás szerint teljesíthessék; kötelessége felügyelni arra, hogy az utvonal minden szakaszán kivétel nélkül egyenletesen szállíttassék és végre hogy a kellő időre kiszállítva legyen. Kötelessége továbbá az ut személyzetnek felügyelni arra, hogy a gödör- vagy folyamkavics kellően és tisztán átrostáltassék, a kőkavics pedig jól felpróztassék.

A kavicsdarabnak bármely mérete 4 centimétert meg nem haladhat és a törött anyagnál 1 a rostált anyagnál 1/2 centiméternél kisebb nem lehet.

A kavicsot oly kupalakú két köbméternyi tartalommal bíró garmadákban kell előállítani, melyeknek

a) a tört kőanyagnál az üledés utáni alsó talpszélessége 1,5 méter, alsó talphosszasága 5 méter, felső ormánák hossza 3 méter és függőleges magassága 0,64 méter.

b) a folyam és gödörkavics anyagánál pedig az üledés utáni alsó talp szélessége 1,5 méter, alsó talp hosszasága 6,4 méter, felső ormánák hossza 4,5 méter és függőleges magassága 0,50 méter legyen.

A kiszállítandó kavicsot az utnak mindenkor azon szélére kell a fentebb említett prizma alakban lerakni, melyen a mult évben kavics nem volt, mely tehát akkor a következő szállítási évre nézve üresen maradt.

Ezen intézkedés által az ut szélei a kavics lerakásra évenként felváltva fognak használni s a mult évből netalán fenmaradt kavicskészletnek az új szállítmánnyal való öszvegyülése ki lesz kerülve.

Az ilyen fenmaradt készleteknél egyébiránt szigoruan kell vigyázni arra, hogy azok az új szállítmány pótlására ne használtassanak fel.

Az épülés alatt levő utakra a kő első sorban veendő igényben és a már kiépült utaknak csak tatarozása tartandó figyelembe.

101. §. Midőn a kavics már kiszállítva és kifogás nélkül átvéve van, következik annak felhasználása, mely az ut ápolónak legfontosabb és legnagyobb gondot igénylő részét képezi.

Általában véve szigoru gondot kell fordítani arra, hogy a kavicsolás a legnagyobb gazdálkodással, azaz csak azon helyeken történjék, hol az mulhatatlanul szükséges, nem csak azért, mert észszeruen teljesített kavicsolás mellett az utalapot tetemes kiadástól lehet megkímélni, mit pedig szem elől téveszteni soha sem szabad, hanem azért is, mert a felesleges kavicsolás az utat jobba nem teszi, ellenben a közlekedést hosszabb időre nehezíti. Továbbá a kavics beagyazást rendszeren esős őszi időben, vagy ha ez akkor meg nem történhetett, a tavaszi esős évszakban a téli fagy elolvadása után azonnal kell eszközölni. Ha a nyári évszakon is szükségeltetnék kavicsolás, mely

zászlóalj honvéd, 7 ezred huszár, 21 zászlóalj sorgyalogság azzal a rác és horvát lázadással el nem bánik? Az árulásokat, a reakció üzemeit se én, se más magam szörü ember nem tudhatta; fel tettem tehát, hogy mihelyt a háborus levegő tisztul, megyek tengerésznek, — és azt az időt Pesten, az országgyűlésen várom meg.

No tehát július 1-től az országgyűlésen vagyok; ne tessék fére érteni, csak mint juratus — minorum gentium

Egyszer csak, a szög kiütötte fejét a zsákból; a baloldal interpellálta a ministeriumot; Széchenyi duzzogott, — Deák, mint bölcshez illik hallgatott, Kossuth elájult, még pedig nagyobb hatás okáért a szószekeken ájult és mégis a harc téren egyik árulás a másikat érte. — A fiatalág zúgolódott, conventszerü értekezletet tartott a *Jorradalmi csarnok* kávéházban; hogy a fiatalágot elcsitítsák, a szájasabbakat tisztai ranggal a hadsereghez küldék. A bécsi kormány katonát kér Olaszországba, — a kormánypárt megszavazza azzal a be nem vallott szándékkal, hogy magának ujoncozhasson. Óriási féreértés! Petöfy megírja Vörösmartynak: „Te irtad azt a verset? Hazádnak rendületlenül légy hive oh magyar! Nem én tépem le, magad tépted le homlokodról a babért.”

Erre aztán Pesten is beállott az „oszolj község!” s hogy megyeinkben sorakozzunk zászló alá, mindannyian hazasiattunk.

Elfeledém a sósvízi nagyság ábrándjait. Naponként hallám a honvéd zászlóalj vitézségét; szégyenlettem, miért nem osztám meg velök a sa nyaruságot, hogy részesévé lehettem volna dicső-

minden esetre csak kis terjedelmü lehet, mivel akkor legfeljebb kerékvágások vagy keletkezett gödrök betötésének szüksége fordulhat elő, azoknak betötését szintén lehetőleg esős időben kell teljesíteni.

A kavicsolásnál arra kell ügyelni, hogy parzálás ne történjék. Általában véve csak kerékvágások és mélyedések betömésére kell szorítvákosni s az utat a kő alap feletti szélességben egészen csak oly helyeken kell bekavicsolni, hol az jelentékenyen s nevezetesen az ut meghatározott domborúságából 5—8 centiméterre már le van kopva; mely utóbbi eset azonban a rendszeren és gondosan vitt utápolásnál ritkábban fordul elő.

Mínhogy pedig az új kavicsolás csak lassankint köttetik össze szilárd testté s ennél fogva rajta csakhamar kerékvágások keletkeznek, kötelessége az utápolással megbízott személyzetnek az ilyen kerékvágásokat s általában minden mélyedést kiegyenlíteni.

Arra is ügyelni kell azonban, hogy az egymás mellett képződött két kerékvágás nem egyszerre, hanem az egész utszakasz hosszában előbb az egyik, azután a másik egyengetessék ki, ez esetben az utazóra nézve ki megszokta az egy kerékvágást követni a fuvarozás nem válik terhesebbé.

Figyelemmel kell továbbá arra is lenni, hogy a kiszállított kavics-mennyiség egyszerre mind fel ne használtassék, hanem ebből helyenkint egynehány rakás készletben maradjon, hogy ezen készletből az uton támadt nagyobb mélyedéseket és romlásokat a következő újabb kavics szállítás idejéig is ki lehessen javítani.

Ha vaia mely hosszabb utszakasz vagy az egész vonal egyenlően kikopott s azon általános kavics beagyazás szükséges, czélszerű leendő a következő eljárást követni, u. m.

Osztassék fel az utvonal a beagyazás tekintetéből több egyenlő, például 1000 vagy 500 m. hoszu szakaszokra.

Az első évben kezdessék meg a kavicsolás az első ilyen szakaszon úgy, hogy azon a következő utpálya egész hosszában csak fele részben, például a jobb oldalon borítottassék be kavicscsal, az ezután következő szakasznak ismét a tulsó, vagyis baloldalra eső fele része és tovább a következő szakaszon ismét az ellenkező vagyis jobboldali fele része kavicsoltassék és ez ily módon folytatassék az egész vonalon.

Ezen eljárás mellett tehát a szakasznak egyik oldala egymással átellenesen felváltva kavicsoltatlanul s a másik bekavicsolva leendő s kavicsoltatlan részeken pedig legfeljebb a keletkező gödröket és kerékvágásokat kell a fenmaradó kavicskészletből kijavítani.

A következő 2-ik évben már ugyanezen eljárást kell követni, az egyes szakaszok azon oldalain, melyek a mult évben kavicsolást nem nyertek s ugyan azért most már a mult évben bekavicsolt részekre kavics nem terítettik el s rajtuk legfeljebb a kerékvágások és mélyedések lesznek kiegyenlítendőek.

A következő 3-ik évben általános kavicsolás szüksége nem fog előfordulni, miután az első évi kavicsolás ugyan valószínűleg még csak akkor fog használat alá vétetni s az ut csak akkor lesz lejárva, ha már az utszakasz ellenkező oldalán a kavicsolás a 2-ik évben a jelzett módon megtörtént, ennél fogva a 3-ik évben egyébre nem leendő szükség, mint a képződött kerékvágásokat és mé-

ségüknek. Ily érzelmek közt ültem a Vadászskürtnél gyorskocsira s harmadnap, augusztus 16-kán, a 20-ik zászlóalj névsorába az én nevemet irták be harmadiknak. — Négyen álltunk a sorozó bizottság elibe elsőknék; kettő oda veszett, ketten élve kerültünk meg.

Ma már az elmúlt dicsőséges napoknak csak fénypontjai láthatók; de kik átéltek azokat az eseményeket, még most is megdöbbenve gondolunk a vezérférfiak nem igazolható könnyüvívésére; mert hiszen hangzatos dikciókban nem volt ugyan fogyatkozás, s ha azok a szónoklatos biztatások és vakmerő szövegalkozások az ellenségben kárt tettek volna, bizony mondom, hogy Magyarország temetőnek is szük lett volna az ellenség hulláinak befogadására: de a folyton nagyobb mérvben előtökölődő veszedelemmel szemben, néhány ezer szuronyos puska megfelelő tölténnyel — többet ért volna bármily hatalmas igr halunk meg, ugy halunk meg — ömlengésnél. Az első tíz honvéd-zászlóalj és a seregredek mindennap veredtek; az ujonnan alakult zászlóalj legnagyobb részt öltözetlen, fegyvertelen, a kaszárnyákban lebzseltek, s ha ide vagy oda gyors segítség kellett, a nemzetörököt mozgósították, természetes a várme gyék költségén, hol négy hétre, hol hat hétre, akik aztán — tisztelet a kivételeknek — vajmi ritkán feleltek meg az előlegezett bizodalomnak.

Minket is felszeretlen állapotban talált Schlick betörése. Mert hát, ha a honvédelmi minster ingyenvaló kegyelméből, 1800 főből álló zászlóaljunkban a bakkancs, a mundér, lassanként kezd vala is elharapózni: a megállásodottakat,

lyedéseket kiegyengetni, melyre kevés s legfeljebb annyi kavicsot kell beszerezni, mennyi a mult évből fennhagyott kavicskészleten kívül netalán még szükségeltetnék*).

Ezen rajzon az utvonal 1—2-ig 1000 folyó métert tesz és két egyenlő részre van beosztva, melyekből tehát mindenik rész, vagyis utszakasz 500 folyó méternyi hoszu. A következő utpálya hosszában két felé van osztva, ez által képződnek az a. b. c. d. elosztott oldalrészek az X jelzi a következő utpályát egész szélességében.

A fentebb előadott eljárás szerint már az 1-ső évben bekavicsoltatik az a és c oldalrészt a második évben pedig a b és d oldalrészt, a harmadik évben egyik sem, hanem az X egész kövezett utpálya csak kisebb kijavítások és kiegyengetések alá kerül.

A 4-ik évben és tovább folytatólag aztán ezen eljárás az a stb. oldalon kezdve ismételtetik.

Ezen eljárás mellett azon kedvező eredmény lesz elérve, miszerint az utnak egyik oldalán friss kavicsolás nem levén, a közlekedés könnyebbé tétetik, minden harmadik évben pedig nagy mennyiségü kavicsot lehet megtakarítani.

(Folyt. köv.)

* Az itt körvonalozott eljárásnak könnyebb megértetésére szolgáló rajz az uti biztosokkal közölve lett. Szerk.

Egészségtan és közművelődés*).

(Három cikk.)

I.

Mínhogy ezúttal engem ért azon kiválóan megtisztelő bizalom, mely felhívott arra, hogy ezen diszes körben előadást tartsak, valódi örömmel ragadom meg ezen kínálkozó alkalmat arra, hogy azon gondolataimat tárjam föl, amelyeket régóta forgatok fejemben az orvosi tudományoknak az emberi étellel való viszonya felől. Igaz, hogy ezen tárgynak valamely szakember által való feldolgoztatása más szempontokat világított volna meg, mint amelyekre a főszület én helyezem; bizonyára a szakember elmondta volna kellő részletességgel az orvosi tudományok keletkezésének s kifejlődésének rendkívül tanulságos történetét. Azon nagy embereknek küzdelmeit, akik az étellel legszorosabb kapcsolatban levő orvosi tudományok fejlesztésére szánták munkásságuknak javát. Azon nagy eredményeket, melyeket az emberiség évszázadok s nemzedékek folytonos megfeszített munkálkodása által elért. Az ilyen tisztán szakzerű értekezés kétségkívül nagyobb becsü és súlyu, mint az ugynevezett laikusnak elmefuttatása, akinek nem az a feladata, hogy a részletekbe mélyedjen, hogy adatokat halmozzon rakásra, mint inkább az, hogy érdeklődést keltsen a nem orvosok között azon foglalkozás iránt, mely mindnyájunkat legközvetlenebbül érdekelhet ezen a földi pályán, melyen sokszor van alkalmunk megbánni azt, ha előzetesen nem törődünk azon ismeretekkel, melyek hivatása bennünket megóvni a betegségektől s eleve figyelmeztetni azon eszközökre, melyek segítségével egészségünket fenttarthatjuk.

Ha a felvett tárgyat ezen kiválóan gyakorlati szempontból tekintjük, lehetetlen, hogy összes figyelmünk felé ne forduljon, hogy osztatlan érdeklődéssel ne találkozzék nálunk azon kérdés milyen

* A zemplénvármegyei orvos-gyógyszerész egyesület által rendezett népszerű ismeretterjesztő esték sorozatában e hó 9-én felolvasta Kun Pál. s.-pataki gimn. tanár. Szerk.

a feldunai táborba, még pedig 200 legényt az 1-ső honvédzászlóaljhoz, 200-at a Sándor huszárkóhoz és ismét 200-at a 34-ik seregredekhez küldünk, az 1200 főre apadt zászlóalj legénysége megint csak pörén maradt.

Ott vagyunk, amidőn a bécsi családtagcs teljes erejével készül, hogy a magyar nemzetre a végső csapást reamérje; összes számbavehető haderejét Magyarországra indítja, hogy öszszébb-öszzebb szoruló szuronyainak tömegébe fojtsa a szabadság lüktető életét.

Windischgrätz a Lajtánál, Simunich Gödingnél, Schlick Duklánál, Nugent, a vitéz (?) bán seregének romjait is felvéve, a Drávánál, Puchner a Maros völgyén törnek elő; Suplikáts vajdához parancs ment, hogy Knicsanin veres köpenyeges serezsánjaival, a Bácska és Bánát összes fellázítható népének megfeszített erőködésével támogassa a császári vezéreket; Dahlen és Trebersburg cs. generálisok pedig a horvát-szlavon határörvidékek fegyvrre állítható grancicsárjaival — Nugent generállal összeköttetésben — a Mura vidékéről a magyar feldunai hadsereg oldalát fenyegették.

A bécsi reakció 124.000 főből álló, rendes hadsereggel indult támadásra. Hogy a veszély nagyságát, a magyar nemzet vitézségét és igaz ügye iránti lelkesedését megmérhessük, az elforgácsolt magyar hadsereg erejét is számokban kell kifejeznünk.

1. A Windischgrätz 50.000 emberével szemben, a feldunai hadsereg Görgey alatt 20.000 sor és honvéd-, 10.000 nemzetőr, összesen 30.000 főből állott.

Folytatás a mellékleten

befolyása van az orvosi tudományoknak a köz-művelődésre? S ime ezen kérdés fölvetése egyenesen utal bennünket arra hogy az orvosi tudományok kifejlődésének története egyik ága a művelődés történetének, s minthogy az, világos hogy ugyanazon módszeres elbírás alá tartozik, amely alkalmas az emberiség összes politikai, társadalmi s tudományos törekvéseinek megvilágítására. S ezen szempontból fogva fel a dolgot rögtön kitűnik az is, hogy a laikus elnevezés ma már azon egészen elavult, többé semmi igazi tartalmat ki nem fejező üres formáság, melynek zörgő csontváza minket vissza nem tartóztat attól, hogy meg ne közelítsük a tudomány azon ágát, melyet különösen orvosoknak szokás nevezni, de amely ezen szűk elnevezés alá ma már többé el nem fér hanem igényli magának a természettudományok egész roppant mezejét kifejező fogalmát. Mert ugyan mely tudományok azok, melyekkel az orvosnak foglalkoznia kell, vajjon nem a természettudományok általában véve s egyik-másik ága különösebben? Vajjon nem az orvosoknak köszönhetjük legnagyobb részben a természettudományok hatalmas föllendülését? Vajjon nem az orvosokat illeti meg leginkább a természettudós cím? Hiszen az ő összes törekvésük a természet mélyen elrejtett titkainak szakadatlan fűrkéséből áll, s végcélja az, hogy az ember életét tökéletesebbé, szebbé, boldogabbá tegye mint a milyen volt az a sötét multban, s tartósabbá, még szívósabbá, mint amilyen az jelenleg. S az orvosok, a szenvedő ember ezen legbensőbb barátai nemcsak hogy a laikus címmel el nem akarják riasztani a hozzájuk közeledőket, sőt ellenkezőleg munkatársul hívnak fel mindenkit, aki részt akar venni az emberiség szenvedéseinek enyhítésében. Az ő működésük annyira nyílt s annyira nélkülözi ma már az ugynevezett titkozatosságot, hogy azt megítélni minden valóban művelt ember a legteljesebb mértékben hivatott, ha a természettudományok terén elég tájékozottsággal bír, melynek segítségével magának ítéletet alkothat. S ez oka annak miért terjesztik ők minden körben a természettudományi ismereteket, mert azt akarják, hogy munkásságukat maga a tanult közönség bírálja meg s méltassa a maga ítélete szerint törekvéseiket.

Hogy az időknek ezen teljessége elérkezzék, föltétlenül szükséges az, hogy a nagy közönség folytonos érdeklődéssel kísérje a fizikai tudományok körében feltűnő s az emberi életet lassanként teljesen átalakító felfedezéseket. Semmi sem hozhatja közelebb az orvost és a művelt közönséget egymáshoz, mint az azonos tanulmányok alapján kifejlődő közös eszmék. Ma még ez irányban annyival inkább sok a kívánni való, mivel jóformán az első szükséges lépéseket sem tettük meg. Az orvost akkor hívjuk, ha már szükség van rá, s fájdalom, a mikor szükség van, akkor már a segítség gyakran bizonytalan. S ha már hozzáfordultunk is, ugyan követjük-e teljes bizalommal rendeleteit? Sőt nem igyekszünk-e azokat gyakran botorul kijátszani, ha azok kényelmünket háborgatják? vagy ellentétben állnak meggyőződésünkkel, jegyezzük meg azon meggyőződésünkkel, melyet magunknak megszerezni annak idejében elmulasztottunk, a melyet csakis a fizikai tudományokkal való komolyabb foglalkozás árán szerezhettünk volna meg, de nem

szereztünk meg rövidség okáért, no meg azért, hogy annál merészebb következtetéseket csinálhassunk, az orvosi tudomány tökéletlensége, alaptalansága s megbízhatlanságára vonatkozólag. Pedig ha a physikának egy némely szakaszait, a veg; tant ásvány, növény, állattant, embertant a bonc'an és physiologia alap elemeit becses figyelmünkre méltattuk volna, bizonyára ítéletünk helyesebb alapu, magvasabb s a művelt orvos előtt is nagyobb súlyu lehetett volna. Nem tapasztaljuk-e lépten-nyomon, hogy az orvos rendelvényei, azok időnként való esetleg a szükséghez képest irányuló változtatása, kihívja maga iránt a paciens körülhatlan kritikáját, azon kritikát melytől felebezés azért nincsen, mivel az minden tudományos meggyőződés hiányában szenved? Nem helyesebb lenne-e az orvost nem csak akkor hivatni, midőn már a betegség erőt vesz idegeinken, midőn a rémes kaszás halál csontkezeléssel kezd fogtatni, hanem akkor tanácskozni vele, mikor még legalább látszólag semmi baj sincs, az egészségi állapot legalább is kielégítő? Hiszen az orvosnak a legszebb, a legmagasabb hivatása éppen abban állna, hogy megtanítson bennünket arra, miképen óvhatjuk meg drága egészségünket azon káros behatásoktól, melyek később oly romboló és megsemmisítő erővel lépnek fel, főhivatása az lenne, hogy figyelmeztetne bennünket azon diätetikus szabályokra, melyeknek meg nem tartása esetleg kárunkra válik, hogy óva intsen bennünket azon valóságos merényletek elkövetése ellen, melyeket mondhatni naponként elkövetünk életünk épsége szervezeti ellentállási képességének egyenes rovására.

Természetes, hogy az orvos helyzete, társadalmi feladata lényegesen megváltoznék azon okos társadalom körében, mely hogy legfőbb kincsét egészségét megóvhassa az orvossal előzetesen tanácskoznék az életrend felől. Az ilyen társadalomban az orvos valóságos bizalmas házi barát lenne, természetesen nem azon értelemben véve a szót, a melyben az divatos. Az orvos szerepköre kiszélesednék, benn foglalnák naponként a családban, látna a kicsinyek és nagyok naponkénti viselt dolgait, intené, figyelmeztetné őket viselkedésükre, ellátna olyan tanácsot, melyet később drága áron is megszereznének az illetők, egyszóval megóvná a családot a betegségek váratlan rázódulása ellen. Azonban ehhez mindennek előtt az szükséges, hogy a közönség ugyanazon alapon álljon az orvossal, alapjokban véve ugyanazon természettudományi ismeretekkel bírjon, mint az orvos maga, mert a közös eszmék és közös törekvések csak ily módon támadhatnak s egészíthetik ki egymást. Jelenleg még a mi magyar társadalmunkban ez irányban is roppant sok a kívánni való; mert ha van is a műveltebb, tehetősebb családoknál ugynevezett házi orvos, ez legtöbb esetben csak elméleti valami, házi orvos t. i. őt hívják, nem mást ha baj van. A kínaiak ebben a tekintetben előbb vannak mint mi, azok egészséges korukban fizetik az orvost, mi csak ha betegek vagyunk, sőt vannak köztünk olyan megfordított khinezerek is, akik nem fizetik semikor sem, az orvosi fáradságnak ezen nem méltánylása szintén onnan van, mert az orvos és a nagy közönség között egy áthidalatlan, nem áthidalhatatlan, de áthidalandó nagy ür tátong. Az

orvost nem érti a paciense, nem képes felfogni miért fizessen neki, hiszen sem fát nem vágott az udvarán, sem a lovát nem hajtotta, mindössze a pulzusát tapogatta meg egy kissé. Ezt azt irt ezt a valóságos ürességet csak egy módon lehet igazán betölteni, elenyésztetni s ez a fizikai tudományok ismeretének mentől szélesebb körökben való terjesztése. Ha majd nem lesz igazán művelt ember, aki a természettudományok alap-elemeit jól nem ismeri, ha majd nem lesz olyan ember aki az orvosi tudományok iránt a legteljesebb mértékben nem érdeklődik, akkor fog igazán meglátszani ezen tudományok hatása a közművelődésre s ekkor válnak az orvosi tudományok azon varázskapocsná, mely az orvost és nem orvost egymással a közös munkára elválaszthatatlanul összeköti.

Ezen korszaknak mielőbbi bekövetkezését siettetni a társadalomnak önmaga iránt való szigorú kötelessége. Azonban a miként kérdése az, mely itt mindenek előtt fölmerül. Az itt a kérdés, miképen lehet a társadalomban a természettudományi felfogást általános érvényűvé, uralkodóvá tenni? Erre a legbiztosabb eszköz kétségkívül az iskola. Szükséges, hogy a népoktatás körébe fölveendő tantárgyak tananyagának túlnyomó többsége a fizikai ismeretek köréből kerüljön ki. És pedig ne csak a tantárgyak címei, hanem azok tartalma is teljesen megfelelő legyen a mai kor e nemben emelhető méltányos követelményeinek. Szükséges, hogy a népoktatási intézeteket végzett tanuló tájékozva legyen a természet három országában, az ásvány, növény, állattanban, amely tanok az étellel összefüggő gyakorlatiasság figyelembe vételével tanítassanak. Ismerje a vegytan, élettan, physika alaptörvényeit. Gondosan oktattassák az egészségtan főszabályaira, s tanulja megismerni önmagát az emberélettanából. Ha ezen tanok kellő gyakorlatiassággal adatnak elő már a népoktatás körében, az iskolát bevezett nemzedék azon tudattal fog életpályájához kezdeni, hogy ő mint a végtelen nagy természetben elhelyezett végtelen kicsiség tartozik azon változhatatlan törvények szerint élni, melyeket a mindenség láthatatlan ereje önmagából örök időktől fogva kisugárzott. Azon meggyőződés, melyet már az iskolában megszerzett, miszerint vagy alkalmazkodik a természet törvényeihez s boldogul, vagy nem és megsemmisül, míg egyrészt okosabbá teszi őt, másrészt erkölcsileg jobbá is. A természettudományi felfogás, mely arra tanítja az embert, hogy a természettörvényei szerint éljen, hogy testét gondozza, ápolja, egészségét óvja egyszersmind magasabb erkölcsi lényévvá változtatja át, olyanná kit cselekvésében okok és nem oktalanságok határoznak el. Ne mondja senki, hogy a természettudományok tulságos ápolása az embert vallástalanná teszi. Ellenkezőleg — az igazi humanizmust, a valódi vallásosságot, az emberi magasabb eszményekbe vetett hitet mindig azon emberek őrizték meg legjobban, akik a természet végtelen szeretetét zárták szívökbe. A nagy Rousseau leggyöngédebb ápolásának tárgyai remeté-ségében az ártatlan virágok valának, s a ma élő legnagyobb magyar Kossuth Lajos is a botanikázásban találja legfőbb gyönyörűségét.

2. A trencsényi és morva-sziléziai szorosokban eldőlő Simunic és Göcz 6000 embere ellen Jeszenák és Benyiczky 3000 nagyrészen nemzetőrökből álló dandárral szorgoskodtak.

3. Schlick 12,000-nyi hadtestével Kassánál, Pulszky Sándor egy zászlóalj $\frac{2}{3}$ -ad részben kaszával fegyverzett honvéd, 180 lengyel legiobeli, 100 kassai vadász, összesen 1500 főnyi számbavehető emberrel és 5400 nemzetőrrel akart megmérkőzni; megjegyzem, hogy a 42. honvéd zászlóalj csak az ütközet után érkezett Kassára.

4. Suplikátsz, Knicsanin 36,000 és az aradi és temesvári 8000 ostromlott sereg, összesen 44,000 főből álló déli császári sereg ellen Bakonyi, Eszterházy, Vécsey a Bácskában és Bánátban, Földváry és Batthány Kázmér Eszéknél és Perczel Mór a Muránál összesen 32,000 embert vezettek.

5. Puchner 12,000 főből álló rendes hadserege és a felbujtott oláhokkal szemben, Erdélyben a szomorú emlékü Baldacci 8000 harcost demoralizált.

A felszámított magyar hadsereg létszáma Klapka szerint 1848. decemberben állt:

a) sorgyalogság	21 zászlóalj
b) honvédsorgyalogság	35 »
c) önkéntesek	20 »
d) idegen légio	4 »
e) utászok	1 »
f) huszárok	78 század
Összesen	81 zászlóalj, 78 század

250 ágyuval. Mármost ha ebből a 80,000-re merészen tett létszámból levonjuk a Komárom, Eszék, Pétervárad és Leopoldvár 16000-re menő őrségét, a hadseregbe beosztva csupán 64,000 ember maradt. Ime a számnkban kimutatott kétségbeejtő helyzet; és

eltekintve attól, hogy az ellenség ereje a támadás előnye által is fokozódott, a császáriak minden magyar harcos ellen, két katonát állítottak a csataterre.

E kitérés után gyereünk Schlick ellen, mert megjött Pulszky Sándor nemzetőri ezredes és kiadta a parancsolatot, hogy amennyi legénynek ruhája van, hát induljon a duklai szoroshoz. A felruházott legénységből alakítottat egy század, elvette a Wilhelm gyalogság elvonulásakor visszamaradt fegyvereket és a stiftisták puskáit, s december 1-ső napján felkerekedett, s meg sem állt Bártfáig. A zászlóalj felruházását most már lázasan csinálták, és dec. 3-án estére egy századra való megint készen volt, akképen, hogy akinek átillaja volt nem kapott köpönyeget, akinek köpönyege volt, nem volt alatta átila; (ez aztán hatalmas előkészület a téli hadjáratához) no de majd megjön később a ködmön.

Igy öltözve, fegyver nélkül december 4-én, szekereken a második század Eperjesre vitetett, honnan a Vasa ezred félretett puskáival felfegyverezve 7-én délután Bártfa felé indult. Eperjes és Sebes között azonban már összeakadt az ellenség elől Duklától és Bártfáról visszatarakodó magyar csapatokkal. Előjöttek a kassai önkéntes vadászok, utánuk egy félüteg 3 fontos ágyu, meg vagy két öreg kőcsipuska, (olyan egy fontos régi rozsdás vaságyu.) utána a 20. z. alj első százada és leghátul a lengyel legio két százada Thvornyci alatt. Elmentek mellettünk. s mi átvettük az utóvéd szolgálatot, s csendesken visszaballagtunk Eperjesre, a többi csapatok Szentpéteren elszállásoltak.

A kormánybiztos Irányi Dániel az eperjesi nemzetőröket hadi lábra állíttatja, s azokat az

immár elvonult csapatokhoz utasítván — az Eperjes város piacán eddig fegyverben állt utócsapatot az az a 20. z. alj második századával maga is Szentpéterre húzódott. Innen Bökibe majd 10-én Lemes és Budamér közt tábor ütöttünk. Ezalatt a négy nap alatt három nevezetes dolog történt velünk; az egyik, hogy az előrsi szolgálatban soha fel nem váltatánk, a másik, hogy Pulszky talán az előre is látott futás okáért, már hogy könnyebbek legyünk, ennünk nem adott; a harmadik meg, hogy az Eperjesről erőszakkal elhozott nemzetőrök nagyrészt megvisszaszöktek. De hát ezen nincs mit csodálkoznunk, hiszen a magyarok védtelen hagyák Eperjest, hát minek volt a város polgárai ellen a különben is vadérlémű osztrák tiszteket felbőszíteni. A két első nevezetességnek pedig az lett a vége, hogy Budamérban levágtunk egy riska ökröt, amiaztan a hozzánk különben sem ragaszkodó sárosi tót atyafiakra nem kedvezőleg hatott.

No de hát így is elértük december 11-ikét, s az élelmezés körül kifejtett élelmességünk megszibbasztására az időből ki nem telt, mert Lemes végső háza mögül a szvaliszérek csákoí kivillantak, s visszahúzódtunk a kassai hegy alá, a történelemben *rozgonyi csata* név alatt megörökített hadállásba. Ha a magyar vezérnek megbízható és elég ereje lett volna, bizonyosan álllja a rozgonyi posztót is — és ezzel szemben Schlicknek is Királynéptől (mint Robert Károlynak) szintén működnie kellett volna; de így az ütközet csak a kassa-eperjesi országot nyugoti és keleti oldalára szorult.

Akármit volt de úgy volt, hogy 1312-ben Róbert Károly itt szerezte meg Magyarország osztatlan birását; és ha Schlick kellő gyorsasággal

Vármegyei ügyek.

Vármegyénk t. bizottsága ez évben negyedik és utolsó rendes közgyűlését f. hó 12., 13. és 14. napjain tartotta. A bizottsági tagok igen szép számban gyűltek össze, s maradtak együtt az első napon — közigazgatási bizottságunknak választás utján teljesítendő kiegészítése végett.

Főispán öméltsága d. e. pontban 10-kor foglalta el prezideálói székét. Megnyitó beszédében a kegyelet mérlegén fontolgatta veszteségünk súlyát, mely néh. *Éva András* biz. tag elköltözésével érte a vármegye közönségét. »E teremben — úgy mond — ifjúkorától kezdve a szabadság eszméinek diadaláért, a vármegye autonóm jogainak biztosításáért küzdött ő mindig az első sorban tántoríthatatlanul... Nem volt e vármegye érdekkörében oly kicsiny és oly nagy dolog, melynek előmozdításában ne fáradozott volna... Legyen dicső és legyen áldott az ő emlékezete.« A vármegye közigazgatási bizottsága, melynek megalakulásától kezdve *Éva András* életének ugyszólván utolsó leheléig munkás tagja volt, jkönyvileg már méltatta feledhetetlen tagtársának érdemeit, s ugyan így végből átiratott is intézet a közgyűléshez, mely a maga helyén fel fog olvasatni. (Helyeslés.)

Az adminisztráció terén, ugy a középponton, mint a vidéken, csak öröndetes tapasztalatokról beszélhet. Kellemes kötelességet teljesít, midőn a vármegye közbizodalma által működési körükbe helyezett tisztviselőkről egyenkint és összességel csak elismeréssel szólhat. (Éljenzés.) Reménye van ahhoz is, hogy a körövisi intézmény napról-napra közelebb fog jutni az élethez, mert életrevalóságának kétségbevonhatatlan tanujelét adta. A községi s körjegyzői kar epuráltatott s ma már megérdemli a közbecsülést.

A filokszera-csapás isten átkaként súlyosodott vármegyénk közvagyonosodására. Állásával járó kötelességének ösmerte, hogy az országos kormánynek atyáskodó figyelmét a filokszera rohamos terjedésével járó bajok ellensúlyozására fölkérje. Először arra gondolt, hogy a kenyérkereset dolgában szükségét látó napszamososztály életfeltételeinek biztosítása céljából Tokajban szivargyár állíttassék. E végből személyesen is értekezett a kormány-elnökkel. Mikor e mentőgondolat a kassai dohánnygyár fenmaradásának érdekével összeegyeztethetetlennek bizonyult, egy cukorgyár felállítása mutatkozott egyedül alkalmas módnak arra, hogy a végső megsemmisülés veszedelmében forgó közvagyon s annak tényezői megtalmozassanak. E tárgyban kellemes értesülést nyert a miniszterelnöktől, s a »modus vivendi« megbeszélése végett délutánra (dec. 12.) értekezletet hívott egybe.

Végül a közelgő karácsonyi és újévi ünnepek alkalmából boldog és zavartalan örömeiket kívánván a bizottsági tagoknak s kedves családjaiknak, magát baráti szíves hajlamaikba ajánlotta. (Éljenzés.)

Ezután *Vlozmándy* főjegyző szólott, a tisztelet és szeretet érzelmeivel kívánva, hogy a gondviselés öméltsőségét, e vármegye örömeire és dicsére sokáig tartsa és éltesse. (Zajos éljenzés.)

Olvastattott a közig. bizottságnak néh. *Éva*

felhasználja könnyű szerrel nyert győzedelmét, s haladék nélkül Tokajt megszállja: kimondja meg, hol üttött volna később sátozt a magyar országgyűlés és honvédelmi bizottmány?...

Nagy Lajos dicsősége ellejejteté a magyar nemzettel az Árpád-tó kidöltét!... adja az isten, hogy a Habsburgok következő férfiai végekép le-töröljék a nemzet homlokáról a sötét felhőket, melyek arra 1849-ben borultak!...

December 11-én a magyar sereg felállítását következő volt:

Középbén: csatárlánc egy század honvéd a 20-ik zászlóaljából; támogatja ugyanabból a zászlóaljából a második század. A csatárlánc mögött három db 3 fontos ágyu. Tartalék nincs.

Jobb szárny: egy század honvéd kaszával ígyverezve, melettök a Tárca folyóra támaszkodva két század abaui önkéntes huszár, vezérük gr. Török Miklós.

Balszárny: a kassai önkéntes vadászok és a lengyel légio; hátuk mögött az erdőben és erdőszélen a nemzetőrség.

Az ágyuk a közép háta mögött a part oldalán koncentrálva, ágyufedezet két század kaszával ellátott honvéd. A 42 ik z. alj még nem ért be Kassára,

Tudom, hogy alig érdekelné valakit a zászlóalj tisztikarának névsora, de még sem állhatom meg, hogy azoknak nevét akik még tudomásom szerint élnek azok közül kik a kassai ütközetben részt vettek — fel ne emlitem. Ezek: a 20. z. aljából Schmed Károly, Péchy Tamás, dr. Lengyel Endre, Zimányi Ferenc, Komáromy László, Lukovics Ottó, Karsa Ferenc. Az abaui önkéntes lovasok közül Komáromy József, Karsa Tamás.

(Vége következik.)

András elhunyt alkalmából Sátoralja-Ujhelyben 1888-ik évi november hó 14-én kelt átirata, mely szóról-szóra így hangzik: »T. Zemplén vármegye közigazgatási bizottságától. 1879. szám. Főispán öméltsága a megjelenteket szívélyesen üdvözölvén, meleg részvétellel emlékszik meg a közig. bizottság egyik jeles tagjának *Éva András* egykori vármegyei főjegyzőnek elhunytáról; érdemeit részletesen méltányolni nincs szándéka ugyan, de mert az elhunyt a vármegyének hajlott kora dacára is — a legutolsó időig szorgalmas, hű tagja volt, mert annak érdekében önzetlenül tisztán és az erkölcsi erő nyíltságával ifju zsenge korától az agkor utolsó határáig küzdeni soha meg nem szűnt, a ki jó és roz időkben egyaránt a szabadság és vármegyei önkormányzat hű katonájaként a kipróbált hazafiak sorában utánzandó példaként méltó helyet foglalt el s a ki mint főjegyző is több ízben ékes tollával vármegyénknek tiszteletet szerzett és dicsére vált, s végre a ki mindnyájunknak jó barátja volt, felkéri a közig. bizottságot, hogy *Éva András* érdemeit saját jegyzőkönyvében is megörökítvén ezen határozatát a vármegyéhez azon kéreessel tegye át, hogy a vmegye közönsége, melynek soraiban ő oly igaz szeretettel s lelkes odaadással harcolt a közügyekért, tegye magává ezen határozatot és arról az elhunyt családját is értesíteni sziveskedjék. Ezen előterjesztés éljenzéssel fogadtván az jegyzőkönyvbe vétetni és a határozat a vármegye törvényhatóság közgyűlésének átküldetni rendeltetett.« A mely meghatottságot keltő részvétirát levéltárba helyezetteti s a vármegye köztudatában maradó helyet hagyott néh. *Éva András*nak érdemei jkönyvileg megörökítetteti rendeltettek, s erről az elhunytak gyászoló családjá is értesítendő.

Ily előzmények után a napirend tárgyalása megkezdvén: a betegápolási 1889. évi 2% -os pótdadó egyhangulag, a közmívelődési 1% -os pótdadó 103 szóval egy ellen (Ulrich Vilmos szavazata), a katonabeszállásolási 1/4 % -os pótdadó pedig nagy többséggel 1889-re is megszavaztattak. Tiszti főügyész a betegápolási pótdadónak nem névszerint történő megszavazásában törvénytelenséget látva felebbezést jelentett be; ugyan ennek a pótdadónak az állami háztartásba leendő sorozása iránt felterjesztés intéztetett.

Következett az *Éva András* elhalálása által megüresedett és a lejárt megbízatás miatt üresen maradt közigazgatási bizottsági tagsági helyeknek titkos szavazás utján leendő betöltése. Megválasztottak: *Diószeghy János* 145, *Dókus József* 135, *Gr. Mailáth József* 137, *Prámer Alajos* 128, *Dr. Molnár Viktor* (uj) 128 szavazattal. Több-kevesebb szavazatot nyertek még: *Dr. Schön Vilmos*, *Farkas Lajos*, *Fejes István*, *Malonyay Ferenc*, *Lukovics Géza*, *Balogh Géza*, *Rimaszombathy Pál*, *Zékány Farkas*, és *Kelemen Kálmán*.

Zombory Gedő, biz. tag indítványozta, hogy vármegyeházunk nagytermének örök ékességéül öfelsége a király, és a nemzeti öntudatban megdicsőült vármegyebelieinknek olajfestésű arcképeik, részben a vármegye költségén, részben közadakozásból beszerezettvén, felhasználassanak. Az indítvány általános tetszéssel fogadtván, a módoszatok megállapítása végett az alispán elnöklelte alatt *Dókus József*, br. *Balassa István*, *Prámer Alajos*, *Zombory Gedő*, *Viczmándy Ödön*, *Horváth József*, *Vékey Gedeon*, *Csiszár Gábor* és a főszámvevőből megalakított szűkebb körű bizottsághoz utasítottat.

A loavató bizottság járási elnökeinek megválasztása után — olvastattott alispánnak az ez évi szept. hó 17-től dec. 12-éig terjedő időközről számot adó jelentése, melyből a »Zemplén« olvasóinak újságul szolgáló dolgokként felemlítjük, hogy a budapesti »jó szív« egyesület 300 fnyi könyöradományt küldött a kohanóci tűzkárosultaknak, — s hogy a varannai járás területén a közadók s ennek módjára beszédendő egyéb kirovások megvétele végett állami végrehajtó alkalmazása nem vált szükségessé. A mondott időköz alatt Amerikába kivándorolt 276, visszajött 47 egyén.

Czékássy Sándor, s-pataki lakos, okleveles állatorvost főispán tiszteletbeli vármegyei állatorvossá kinevezvén, — hivatali esküjét a vármegye színe előtt letette.

Ezek során az első napra rendelt tárgyak elintézését nyervén, d. u. 1 órakor a közgyűlés berekesztetett.

(Folyt. köv.)

Országgyűlési képviselőválasztók az 1889-ik évre. Az összes választók száma 19450 a mely a vármegye nyolc választó kerületében következésképpen oszlik meg: 1. *Megyasszai* kerületben a választók száma 1200, ebből szavaz régi jogn 93, földadó után 970, jövedelmi adó után 59. értelmi ség címén 78. 2. *Mádi* kerületben v. sz. 1169, ebből szavaz r. j. 64, f. a. u. 637, j. a. u. 317, é. c. 151. 3. *O-lisszai* kerületben r. sz. 1256, ebből szavaz r. j. 6, f. a. u. 905, j. a. u. 202, é. c. 143. 4. *S-a-ujhelyi* kerületben v. sz. 1892, ebből szavaz r. j. 112, f. a. u. 1064, házadó után 18, j. a. u. 579, é. c. 119. 5. *K-helmeczi* kerületben v. sz. 2629, ebből szavaz r. j. 87, f. a. u. 2106, h. a. u. 2. j. a. u. 298, é. c. 136. 6. *T-terebesi* kerületben v. sz. 2868, ebből szavaz r. j. 160, f. a. u. 2313, h. a. u. 7, j. a. u. 223, é. c. 165. 7. *N-mihályi* kerü-

letben v. sz. 3785, ebből szavaz r. j. 31, f. a. u. 2679, h. a. u. 3, j. a. u. 269, é. c. 203. 8. *Homonai* kerületben v. sz. 5251, ebből szavaz r. j. 12, f. a. u. 4502, h. a. u. 6, j. a. u. 444, é. c. 287.

Hírek a nagyvilágból.

A pápa ajándéka a királynak. A király Bécsben f. hó 6-án kihallgatáson fogadta Galimberti nunciust, ki is a király császári uralkodásának jubileuma alkalmából a pápa üdvözlő iratát és ajándékát nyújtotta át. Az ajándék egy mozaik-műből áll, mely a római mozaik-gyárban készült. Mária ábrázolja a kis Jézussal, kiket virágok vesznek körül, melyek Soghers Dávid, híres hollandi virágfestő eredetije után készültek. A mozaikmü magassága öt láb s állítólag tizenkét év kellett elkészítéséhez. Értéke igen nagy.

Európa ágyui. Most, hogy Németországban a tüzéség létszámának szaporításán gondolkodnak s a dolog keresztülvitelére megteszik az előkészületeket, nem mulasztottak el egy kis ágyu-statisztikát is csinálni. E szerint háboru esetén Oroszország 3870 ágyuval, Franciaország 5166, Németország 2365, az osztrák-magyar monarchia 1616 és Olaszország 1694 ágyuval tudja védeni országa érdekeit. A három szövetséges állam tehát kerek 2800 ágyuval lenne gyöngébb — egy orosz-francti szövetség esetén.

Francia kölcsön az oroszoknak. A párisi bank dec. 11-iki kelettel hivatalosan is tudatta, hogy az orosz-kölcsön kötvényeiből 2,500,000 dbot jegyeztek, ami 1250 millió franknak felel meg.

Hírek az országból.

»Kossuthnál«. Ily cím alatt *Károlyi Gábor* gf, országgy. képviselő, a ki Sz.-Fehérvár közönsége részéről Turinban élő nagy hazánkfianak a diszpolgári oklevelet e napokban átnyújtotta, szerzett tapasztalatait a »Bp. Hl.« dec. 11-iki számában közölvén, többek közt mondja: »Kossuth igen rendes, egészséges életmódot folytat, mely korához képest ugyan bämulates, de ily vasszerkezetü embernél természetes. Reggel hideg fürdőt vesz, azután 2—3 órai sétát tesz a városhoz közelfekvő hegyekben, mire visszatér a reggelihez... reggeli után olvas, ir s természetrajzi tanulmányokkal foglalkozik. Hat órakor ebédel, rendszeren levest, két husételt és gyümölcsöt. Itala jó magyar bor, mely többféle minőségben — tisztelőinek ajándéka.« A székesfehérvári diploma a nyolcvannyalcadik volt a diszpolgári oklevelek sorában.

Az országgyűlés képviselőháza f. hó 15-étől jan. hó 8-áig ünnepi szünetet tart.

Nagy halottak. Gazdag aratása volt e napokban a halálnak. *Henszlmann Imre* és *Hunfalvy János* egyetemi tanárok f. hó 6-án elszóltattak az élők sorából. Hunfalvy a földrajz és államszámtnai tudományokban, Henszmann mint műtörténész szerzett hervadhatatlan érdemeket. A magyar közéletnek e két jelesét f. hó 7-én követte a halálba *Henneberg Károly* altábornagy, a m. kir. honvédelovasság felügyelője. *Henneberg* a m. kir. honvédségnek egyik disze, büszkesége s legdélcegebb generálisa volt. Nem ágyban, nem párnák között halt meg, hanem kötelességének teljesítésekor a szabad ég alatt, az utca kövezetén roskadt össze, mint a villámsujtott tölgy. Az oroszlan erejü, vitéz katonát, aki elől öldöklő csaták mezején kitért az ellenség golyója, csendes polgári halál: szelutés sujtotta le s állította meg dobogásában a legnemesebb, legbátrabb szívet. *Henneberg* születésére nézve hannoveri volt ugyan, de szivben lélekben magyar katona. A m. kir. honvédség felállításakor *Andrássy Gyula* gf öt bizta meg a lovasság szervezésével. 1873-ban ezredessé lett, s vármegyénk székvárosában átvette a 14. honvédyalagandár parancsnokságát s egyszersmind szervezte a honvéd-huszár-ezredeket is. Az ujhelyi előkelő társadalom tenyerén hordozta a kiváló műveltségü, szeretetreméltó, nyájas és a szó szoro értelmében gavallér ezredes. Mikor hivatalos kötelességei innen elszóltatták, s katonai pályájának zenitjére emelkedett, mindig melegen ragaszkodott s.-a-ujhelyi és zempléni ismerőseihez, akiket egyszersmind jó barátaiként tisztelt. Temetése a fővárosban is ritkán ismétlődő katonai pompával, az országos kormány, katonai, egyházi és polgári hatóságok, testületek s a köztársadalom legelőkelőbbjeinek jelenlétében, óriási részvét közt f. hó 9-én ment végbe. Legyen áldott jó emlékezete!

Angyelicus Germán gör. kel. szerb patriárka székvárosában Karlócán f. hó 8-án elhunyt. Már régóta betegeskedett, de állapota csak az utolsó napokban lett válságossá. *Csáky Albin* gf vall. és közokt. minist. a király nevében táviratilag fejezte ki részvétét *Petrovics Bazilián* püspöknek, ki a patriárkai teendők intézésével ideiglenesen megbízott. *Angyelicus* életének utolsó leheléteig elszántan küzdött a szerb-omladinával, mely politikai pártnak aljas célja: a magyar és szerb elemek közötti testvéries egyetértés megrontása.

Különtélek.

(Személyi hírek) *Füzesséry Tibor* dr. budapesti kir. tvszéki joggyakorló a sztrapkai kir. jbróságához aljegyzővé nevezetett ki. *Rács Ernő* sztrapkai kir. jbrósági aljegyző pedig a s. a. ujhelyi kir. törvényszékhez helyeztetett át. *Török* tábornok a m. kir. csendőrség felügyelője, f. hó 11. és 12-én a csendőrszakasz-parancsnokság megvizsgálása céljából Ujhelyben időzött.

(Eljegyzés.) *Kossuth János* dr. helybeli ügyvéd, lapunknak kiváló munkatársa, f. hó 2-án jegyezte el *Izsepy Lenke* kisasszonyt, *Izsepy István* s. a. ujhelyi ügyvédnek szép és kedves leányát. Szívvel gratulálunk!

(A ma egy heti felolvasás) is telt házat csinált. Az érdekes felolvasóknak nagy érdekű és szép dolgozatait lapunk jelen számában élvezik t. olvasóink. A hallgatóság éljenekkel és tapsokkal mondotta el azokról bírálatát. *Kun Pál* tanár felolvasása a jelenlegi elhibázott, rövidlátó és természetudományok jelentőségére súlyt nemigen fektető nevelési és oktatási iskolarendszernek volt kemény bírálat, melynek korrigáló hatásáról bizonyára az illetékes felsőbb körök sem fognak elzárkózhatni s előreláthatólag erős polémiákra fog az okot szolgáltatni. *Karsa Ferenc* a kassai és b. kereszturi csaták történetét beszélte el vonzó modorban, nyájas közvetlenséggel és az ő katóli szigorúságának sajátos alanyiságával. Az 18⁴⁹-iki dicső napok lezajlásához becses adalékul tekintendő eme történelmi, valamint a *Kun Pál* által adott kritikó-pedagógiai becses dolgozatra e helyen is felhívjuk t. olvasóinknak szives figyelmét.

(Felolvasnak a december) 23-iki ismeretterjesztő estén: dr. *Ferenczy Elek*, az állatok szellemi tehetségéről és *Reviczky Pál*, a nőkről.

(A zempléni megyei orvos-gyógyászat egyesület) által f. é. december 1-én rendezett hangverseny alkalmából a közművelődési célra folytatott adakoztak: *gf. Majláth József* 10 ft, dr. *Erős János* 1 ft 50, dr. *Waldmann Adolf* 1 ft 50. *A rendezőség.*

(Beküldetett.) A Sz. Mária (álíás Rózsakoszoru) róm. kath. ájtatos társulat, mely jótékony működését szegényhítsorsosain s a szerényebb javadalmazású rk. egyházakkal oly bőségesen gyakorolja, az ujhelyi r. kath. templomba a társulat erősségének szimbóluma gyanánt egy diszes zászlót szerzett, melyet f. hó 9-én *Prámer Alajos* prépost plebánus szentelt fel a szokásos szertartások között s a társulat számos tagjainak részvételével. A zászlóanyai tisztet ifj. *Nyevicskey Józsefné* urnó viselte, kinek vendégszerető házában azon nap estéjén a sz. társulat tagjaiból ötvenen gyűltek egybe, s vidám hangulatban tósztok árjában elmerülve mulattak késő éjjelig.

(Rosz időjárás) van a disznókra. Csütörtök reggel óta az időjárás csikorgó hidegre fordult s nincs kilátás arra, hogy miként az alvidék gazdái remélni kezdték jótékony eső javitná föl a gyenge lábón álló vetéseket. Busulnak is ezen eléggé a gazdák, kik a kifagyástól és az egér pusztításaitól féltik jövő évi kenyérüket. De még szomorubb a hizók dolga, mert a legtöbb gazdasszony használni kívánván az ölére alkalmas időt, ráfogja malacára, hogy »már nem eszik.« Ha mostanában valami muszka spicli vetődne városunka, bizonyára a nihilizmus hírébe keverné, mert minden tizedik házban felhangzik a nihilisták harci jel-szava: »kést neki!« Persze, hogy nálunk a riadó csak a malacok ellen szól. Legnagyobb keresletnek örvendenek ilyenkor a tiszteletbeli hentesek: a zordon időjárás által nyugalomba helyeztetett ácsok, kőművesek, kik nagyra is vannak ily időben téli mesterségükkel s egy egy sikerült ölére oly bizsken hivatkoznak, mint a hadvezérek nyert csatáikra, csakhogy e csaták valódi kannibalizmussal vivatnak, mert a győztesek az elejtett ellenséget meg is eszik. Régi igazság — jaj a legyőzötteknek.

(Halálozás) Idősb *Reviczky Imre* maga és fia *Imre*, valamint számos rokonaik nevében is fájdalomtelt szívvel jelentik, legjobb s legkedvesebb testvér — illetve nagynénjének *revisnyei Reviczky Klárának*, élte 84-ik évében, a halotti szentségek ájtatos felvétele után, f. hó 9-én reggeli 4 óraker végelgyengülésben történt kimúltat. A boldogultnak hült tetemei f. hó 10-én tétettek örök nyugalomra. Béke lebegjen hamvai felett!

(A törvényszékről.) *Poldruhácz Péter* Kolbaszó község bírája, az 1887. évi március hó 21-én a községi képviselő-testületi tagokat bizonyos közterhek elosztása végett összehívta. Mielőtt a gyűlés megkezdődött volna, *Weiszberger Hersko* ottani lakos felszólt, hogy a gyűlés megtartása felesleges, mert az elosztást már ő elkészítette. A bíró figyelmeztette *Weiszbergert*, hogy mint nem képviselő-testületi tag, a gyűlésbe ne avatkozzék. Erre *Weiszberger* a »Krisztussát« emlegetve, a bírót többször szemebe kötötte. Ugyanez a *Weiszberger* a mult év folyamán a község által kerékvetőül az ország-utra helyezett öt db szálfat jogtalanul eltulajdonította. A kir. törvényszék *Weiszbergert* f. hó 13-án hatóság elleni becsületsértés, lopás vétsége és vallás elleni kihágás miatt négy havi fogházra, ötven frt pénzbüntetésre és két évi hivatalvesztésre ítélte. — Az ugyanezen napon tartott végtárgyalás alkalmával Ujlaki János és Gergely Ferenc lopás bűntetteért, Lenhó János pedig lopás kísérletéért hat-hat havi börtönrre ítéltettek.

(Karneval első feccskéje.) Az izr. szegény gyermeket segélyező egyesület javára a fiatalság f. hó 12-én tartotta jótékony célú piknikjét. A hajnalig tartó kedélyes mulatság zománcát emelték a szívélyes vacsoránál hangoztatott fenköltzsellemű, az egyesület humanisztikus célja által lelkesített pohárköszöntések. Az ünnepség anyagi eredményét az »Egyesületi élet« c. rovatunkban közöljük.

(A »Zemplén« fekete táblája.) *Kutya világ M. Zombor*on. Szegény kutyák! Nem tudjátok hol van M. Zombor? Nem tudjátok, hogy az itteni bíró kutya menedékhelyet nyitott minden sorsüldözött kutyának, a főszolgabíró erélyes írásbeli rendelete ellenére. Ide tehát*) szegény zaklatott ebek! Ide Zomborra — itt lakik a ti főpátronustok! *Penna*. — *A vasuti gyártelep felé* vivő utnak gyalogjárója, ott ahol a fahidra éppen rámenni akar, gidresgödrosállapota miatt koldus-útnak sem való. Ajánljuk a vármegyei uti biztos figyelmébe. — *A köhid keleti végén* didergő rongyos butyka, mely az érkezőnek hirdeti, hogy Ujhelyben »röndnek muszáj lönyni«, éktelen felkiáltójelet nyert a vele átellenben gubbaszkodó, rozzant vámsorompóban. — *A nyaktörös trotodron*, uraim és hölgyeim, csak méltóztassanak egész bátran járni. Hogy ne történhetessen ottan semmi baj, — még ebben az esztendőben, aligha nem el fog rendeltetni.

(A kincskeresők.) (Szomoreszk.) Történt pedig ebben az kalendárjomi esztendőben, csak most nem régen, mert hiszen disznótörrel s holdvilágos téli éjszakáról van szó. Történt tehát, vagy megesezt azaz eset, hogy: lévén a k. t. . . . i lelkész a n. t. . . . i lelkésznek, s ugy nemkülönbén a k. t. . . . i tanító a n. t. . . . i tanítónak, s összevissza mind a négyen egymásnak szívvel szakadt jó barátai; már mint öcs és báty, cimborá és kollega, a mint azt a kor és állás magukkal hozták, s lévén nekik az a szívet összefűző jó szokásuk, hogy t. i. családi ünnep vagy lakoma (lett légyen az akár disznótör), mely egyik vagy másik belsőember házában melegebbé tette a tüzhelyet, s fényesebbé az ablakokat és arcokat, meg nem történhetett a nélkül, hogy össze ne hozza őket, s kedélyes murit ne csapjanak együttesen az urnak örömeire, szenteltesék meg az ő neve! Így történt csak ez imént is, hogy a n. t. . . . i lelkész hízott sertése saját testével róván le az őt bőségesen tápláló gazdájának a hála adóját, az izletes borsos pecsenyét, hürkút, kolbászt, oldalast, felséges töltött káposztával a két falu papja, rektora együtt költöztették, a kvaterkát együtt töltöztették, s a közebe eső szüneteket az öregek ifjúkori élményeik elregélésével, a fiatalabbak pattanós adomákkal, még tán az itókánál s a sültknél is izletesebbé tették. Folyt a mulatság jó sokáig, de a kazán bizossága is csak addig tart, míg túl nem tellik gözzel, a k. t. . . . i lelkész készülődni kezd; marasztalják, a háziasszony nyájas szívességgel, a házigazda tréfas erőszakkal, a tanítók kedves nótáját kezdik rá, s mikor látják, hogy mind az nem használ, ama bibliai zamatu érvvel fülelik le az öreget: »csak addig maradjon, míg felgyul a Jézus lámpása«. Ez hatott aztán, az öreg maradt; csendes monológként megeresztvén »míg az a lámpás fenn lesz, csak haza karikázunk valahogy«, már t. i. ő, a tanító és az egyházi. Ebből kivethető még az is, hogy ezalatt sem cigánykerék kell éreünk, de az egyházi szekerének négy kerekét. »És feljött a teli hold, mint a lemenő nap oly vérvéresen«, mintha csak a mulatók arcáról kilopta volna a piros derűt. »Csendesség van, csak az ebek csaholnak«, s előrobogott az egyházi, vagyis tulajdonképen nem az egyházi, de a faroszekér, meg a ló; az egyházi csak a gyeplőt rángatja, mintha most is harangoznék az istenadta, mert hiszen úgy meginog azon a zsupulésen, mintha csak ő lenne a harangütő, a szekér két létrája meg a nagy harang. Ugy van az jól: a hol a belső emberek mulatnak, kell hogy az egyházi is kijusson a mulatságból, no meg a malacból is. Még egy kvaterkát »pro viatico«, s indulának, pap és tanító nem minden segély nélkül felvonulnak a hátsó ülésre. Egyásra vannak ők utalva mindenkoron, de hát még most, midőn a hideg és az egyensúly ezt szigoruan megkövetelik. Össze is szorulnak, amint csak lehet, s gyü te fakó, döcög, nem döcög, hullámokon érzik magukat, s édesen szunyókálnak. A szekér nagyot zökken, a szél ketté nyitja a tiszteletes ur bundáját, s mintha csak a sors kegyes intése lenne, im felébred; dörzsöli szemét, jól lát-e? csakugyan az, nem csalódik, *lidércfény* a szántóföldön. De hátha csak káprázat? — Tanító ur. barátom, ébredjen, . . . látja azt? . . . Látom! . . . Mit gondol mi az? . . . Hát . . . hát . . . a lidérc. A biz' a, kiált az egyházi, kincsek kell ottan lenni, azt a szenthelyet megjegyezzük. És ugy történe. Leszállának mind a hárman, s mire oda érének, eltűne a láng. Itt volt, e tájon, bizonyozzák, s a helyben végre megállapodtak; de mivel jegyezzék meg? ez volt a nem mindennapi kérdés; sokáig tanakodtak,

(Rendőri hírek.) R.-Bányácskán az ottani korcsmárosnak lakoszobáját ma egy hete éjjel feltörték s onnan többrendbeli arany- és ezüstértékű tárgyat eltolvajoltak. A helyszínre kiküldött ujhelyi rendőr a tolvajlás színhelyén visszamaradt sapkáról egy Ujhelyben ténfergő oláh cigányra ösmert. — *M. A.* a bereczkii birtokos kárára éjszakának idején ágynemüket s baromfiakat loptak el. A gyanu itt is cigányokra esett, kiket a rendőrség erélyesen nyomoz. — Velejtén Grószhánder és társa korcsmai verekedés alkalmával egy paraszt legényt megöltek. Tettesek az ujhelyi börtönben várják sorsukat. — *Mezarics András*, a legveszedelmesebb csavargók egyike, e napokban ismét ellátogatott Ujhelybe szerezéscsét próbálni. A rendőrség nyakon csipte s megmotozván 36 ft 18 krt talált nála eldugva. Illetőségi helyére eltoloncolták. — *I. L.* ujhelyi vasuti vendéglősnek 150 ft értékű gyémánt-gyűrűje e napokban eltűnt. Vesztességét rendőrségünknek bejelentvén, szomorúsága öröme változott. A házi tolvaj, mielőtt kérdőre vonták volna, az értékes holmit szokott helyére visszacsempészte. — *Sch. I.* s. a. ujhelyi péktől inasa nagyobb összegű pénzt lopván — nyomtalanul eltűnt. A rendőrségi kiküldött *Sch. I.* tolvaj-inasát Debreczenben elcsipte.

(Birságpénzek) A csertési zugtanítóktól bevett 200-, ugyszintén a Tolcsváról befizetett 100 ft a magyarosító egyesület pénztárába bevételeztetett.

(Az Ujhelyi iparosok beszélnek.) hogy Király-Helmeczen a Luca-napi országos vásár az elviselhetetlen hideg idő miatt sehogy sem sikerült. A vásárra indult népség legnagyobb része már a félutról visszatért. A dermesztő hidegben ember állat sokat szenvedett.

(Levelező lap.) A levelező lapot használó közönségnek figyelmébe ajánljuk azon legújabb keletű miniszteri rendeletet, melyszerint levelezőlap, melynek címlapja a címzett nevének és lakásának címén kívül még egyéb írott vagy nyomtatott közleményt tartalmaz, a postai forgalomból kizáratik és nem kézbesíthető visszaküldeménynek tekintetik.

Irodalom.

Budapesti Hirlap. Szerkeszti: *Csakassy József.*

A »Budapesti Hirlap«-nak a hazai művelt olvasóközönség vetette meg alapját. A lap eleitől fogva megértette a magyar közönség szellemét; minden pártérek mellőzésével küzdött nemzetünk- és fajunkért, ez egyetlen jelszóval: *magyarság!* Vízont az ország legkiválóbb intelligenciája is azonosította magát a lappal, fölkarolva azt oly módon, mely páratlan a magyar újságírás történetében. A hazai sajtóban máig a legfényesebb eredményt a »Budapesti Hirlap« érte el; legnépszerűbb, legelterjedtebb lap az országban. A külső dolgozó-társak egész seregén kívül a szerkesztőségnek annyi belső tagja van, a mennyivel egy magyar lap sem dolgozik. Minden fontosabb bel- vagy külföldi esemény felől rendes levelezőn kívül *saját külön tudósító* értesít közvetlenül; a távirati szolgálat immár oly tökéletesen van berendezve, hogy elmondhatjuk: nem történik a világon semmi jelentékeny dolog anélkül, hogy a »Budapesti Hirlap« arról rögtön ne adjon hű és kimerítő tudósítást. A »Budapesti Hirlap« *politikai cikkeit* Kaas Ivor báró, Rákosi Jenő, Grünvald Béla, Balogh Pál írják más kiváló hazai publicistákkal híven a lap független, magyar pártérde-

* De már ehhez a titulushoz a kladzáni bíró is jogot tart, aki a bíró kutyáinak a kivételével minden más ebet kizusztított a falujából. Szerk.

keket nem ismerő szelleméhez. *Politikai hírel* széleskörű összeköttetések alapján a legmegbízhatóbb forrásokból származnak. Az országgyűlési tudósításokat a gyorsírói jegyzetek alapján szerkesztik. Magyarország politikai és közéleti felől távirati értesülésekkel látunk el rendes levelezőnk, minőkkel minden városban, sőt nagyobb községben is bír a lap: a „Budapesti Hírlap” távirati tudósításai manap már teljesen egy fokozatúak a világsajtó legjobban szervezett hírszolgálatával. Európa összes metropolisáiban Londontól Konstantinápolyig saját tudósítók vannak, akik úgy az ott történt eseményeket, mint az elektromos dróton oda futó híreket rögtön megtáviratozzák. A „Budapesti Hírlap” tárcarovata a lapnak egyik erőssége s mindig gondot fordít rá, hogy megmaradjon előkelő színvonalán. A napirovatokat kitűnő zurnalisták szerkesztik s a helyi értesülés ismert legügyesebb tudósítókra van bízva. Rendőrségi törvényeségi rovatát külön-külön szerkesztői a főváros sötét eseményeit is mindig oly hangon tárgyalják, hogy a „Budapesti Hírlap” helyét foglalhat minden család asztalán. A közgazdasági rovatban a magyar gazga, birtokos iparos, kereskedő megtalálja mindazt, a mi tájékozásra szükséges. A regénycarnokban csak kiváló írók legújabb műveit közöljük. De ezuttal még egy kedves meglepetéssel is szolgálunk olvasóinknak. 1889 január első napján *Jókai Mór*ól kezdünk egy új regényt, melyet koszosz írók *kizárólag* a „Budapesti Hírlap” számára írt. Jókai Mór új regényének címe: **Aki a szívet a homlokán hordja** s mint a költő maga mondja, „egy modern ezeregyéji mese.” A regény egyike Jókai ama genialis, ragyogó alkotásainak, melyek már oly régóta az ő büvös körébe vonták az olvasó közönséget, s Jókait oly népszerűvé, bálványozottá tették, a minő soha még magyar író nem volt. A regény eleje Magyarországon, a vége Mekikában játszódik. Hőse egy nő. Jókai Mór új regényének közlését *1889 január 1-én* kezdjük meg. Az előfizetés feltételei: Egész évre 14 ft, félévre 7 ft, negyedévre 3 ft 50 kr. egy hóra 1 ft 20 kr. Az előfizetéseket vidékről legcélszerűbben postautalvánnyal eszközölhetők e cím alatt: A „Budapesti Hírlap” kiadó-hivatalnak IV. kerület Kalap-utca 16. s. zám.

A „**Vasárnapi Ujság**” 50-ik száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: A tudomány halottjai. (5 képpel.) Hunfalvy János, Henszlmann Imre, Lenhossék József, Ballagi Károly, Bihar Péter. — Távolság. (Költemény.) Versényi Györgytől. — I. Ferenc József életéből. (11 képpel.) — Orosz életképek. Petru S. után oroszul T. a. — Irodalom és művészet. (1 képpel.) — Közintézetek és események. — Mi újság? A londoni állatkertből. (2 képpel.) — Halálhírek. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondánivalók. — Heti naptár. stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 2 ft, a „Politikai Ujdonságok”-kal együtt 3 ft. — Ugyancsak a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, egyetem-utca 4. szám) megrendelhető a „Képes Néplap” legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 1 ft.

Almanach 1889. évi II. kiadás. Még alig van néhány hete, hogy a Mikszáth Kálmán által szerkesztett 1889. évi Almanach megjelent s már is a 4000 példányban nyomtatott első kiadás végleg elfogyott. E nálunk csaknem hihetetlen eredmény legkésőbb szől az Almanach előnye mellett, s leginkább bizonyítja e naptár életrevalóságát. Teljes 1889. évi bélyeggel ellátott kalendáriumot is tartalmaz. Annak idején bővebben ismertettük ezen legelőkelőbb magyar íróktól 12 elbeszélést tartalmazó Almanachot, most még csak annyit jegyzünk meg, hogy e második kiadás ára díszes, aranyozott egész vászonkötésben szintén csak 1 ft, s hogy becses tartalmánál s izléses címkiallitásánál fogva kiválóan alkalmas e kötet karácsonyi ajándéknak. Kiadja Singer és Wolfner könyvkereskedése.

Leálicázott szárvíz-hamisítók. Említve volt már, hogy dr. Popp J. G. udvari fogorvosnak az egész világban kedvelt Anatherin-szárvízét erősen hamisítják és hasonló elnevezés alatt hozzák forgalomba. Miután Popp dr. udvari fogorvos most Budapesten vezérképviseletéget állított fel, a pesti ház főnöke jónak tartotta Magyarországon az ily utánzatok elnyomása céljából, nagyobb körutrá indulni. Eddig 18 városban 250 üveg hamis Anatherin-szárvízet koboztatott el. Ez a multság sok pénzbe kerül ugyan, de a feltaláló már egyszer alapos rendszabályokhoz akar nyulni készítményei 40 éves jó hírnevének megóvása miatt. Hogy a hamisítók mestersége még jobban megnehezítesse, ethatózta a feltaláló, hogy az eddigi palackok nagyságát kétszeresen megnagyobbítja. Ezt az áldozatot szívesen hozta abban a reményben, hogy a közönség ezután a gyenge utánzatoktól jobban fog óvakodni és csak Popp-féle Anatherin-szárvízét és fogpasztát fog elfogadni. Az árak ugyanazok maradnak, vagyis a palackok nagyságához képest: 50 kr., 1 ft, 1 ft 40 kr. Kapható S.-a.-Ujhelyen: Zlinszky J., Kincsesy P. és Cs. Buday Á. gyógyszerészeknél s Szentgyörgyi Vilmos kereskedőnél.

Egyesületi élet.

Nyilvános nyugtatók.

I.

A sárospataki jogakadémia polgárai által e hó 8-án S.-Patakon rendezett, sikerült táncest alkalmával felülfizetni kegyeskedtek: Dókus József (S.-a.-Ujhely) 5 ft, Kuhár Mihály (S.-a.-Ujhely) 1 ft, dr. Kun Zoltán 5 ft, dr. Szánthó Gyula 2 ft, Bálinth Dezső 2 ft, dr. Hevess József 1 ft, Nemes Lajos (S.-a.-Ujhely) 1 ft, Macskássy Sándor 1 ft, Bogyai Zsigmond 2 ft, dr. Ballagi Géza 4 ft, Zombory Emőd 1 ft, Nemes Ferenc 2 ft, hg. Windischgrätz Lajosné 10 ft, Knobel János 2 ft, Kun Béla 4 ft, Meczner András (Bereczki) 5 ft, Kapitány János 1 ft, Doktor Sámuelné 1 ft, V. Krüszelyi Bálint 1 ft, dr. Rick Gusztáv 2 ft.

Fogadják e helyütt is a bálbizottságnak a a jogász egyesület nevében kifejezett nyilvános köszönetét.

Csiszár Gyula,

b. b. pénztárnok.

II.

A s.-a.-ujhelyi szegény izr. isk. gyermekeket segélyező egyesület javára f. hó 12-én megtartott piknik alkalmával

a) a rendezőséghez jutott következő küldeményekért: Altman Sámuel 1 ft, Cs. Buday Ákos 3 ft, Burger Sámuel 3 ft, Friedman Jakab (Czéke), Glück Iguác, Grünbaum és Klein cég, Haas Lipót, Kemény Jenő, Klein Eliás, Kelner Ede, Nyomárkay József, id. Reichard Mór, Schvarcz Markus, Szécsi Fáni 2—2 ft, Schvarcz Mór 3 ft, összesen 32 ft és

b) a nevezett egyesületnek átszolgáltatót következő felülfizetéseikért: Altmann N. (Döghe),

Werner Miksa, Teich Arnold, Herzog Lipót, Dr. Chyzer Kornél, Goldberger Ede, Klein Manó, Haas Fülöp, Némethy Bertalan, Haas Adolf, Schvarcz Bernát, Pick Ignác, Dr. Rosenthal Sándor, ifj. Reichard Mór, Horovitz Zsigmond, Roth Bernát, Neuvirth Adolf, Grünbaum Simon 1—1 ft, Whiss Keresztély, Lövi Adolf, Kincsesy Péter, Teich Zsigmond 2—2 ft, Dr. Schön Vilmos, Schön Arnold 3—3 ft, Vetsey Ede 5 ft, Zlinszky József 8 ft, összesen 45 ft, valamint

c) a terménytözsde tek. választmányának helyiségei átengedéseért, az izr. nőgyesület t. elnökségének, a város tek. főbírájának, Whiss Keresztély és Jakobovics Ármin uraknak berendezési tárgyak szíves kölcsönzése és a gazdasszonyokkék szerepelt tisztelt úrhölgyeknek buzgó fáradozásaikért a reudezéség ezennel halás köszönetet mond.

S.-a.-Ujhely, 1888. dec. 14.

A rendezőség megbízásából:

Németi Bertalan.

Midőn fenti 45 forint átvételét igazolom, az egyesület nevében t. pártolónak szíves köszönetemet fejezem ki.

S.-a.-Ujhely, 1888. dec. 14.

Wolff Jakob,

pénztárnok.

III.

A s.-a.-ujhelyi szegény izr. gyermekeket segélyező egyesület pénztárába következő adományok folytak be: Teich Zsigmondné 4 ft, Szöllősi Sándor 2 ft, özv. Decsényiné 2 ft, Rösenfeld Zsigmond 2 ft, Reichard Lajos 3 ft, Reichard testvérek 2 ft, Alexander D. Mór 2 ft, Decsényi Pál 1 ft 50 kr., Zinner Adolf 2 ft, Guttman Izrael 2 ft, Weinstein Ármin 4 ft, Dr Nagy Ármin 10 ft, Wolff Jakabné 2 ft, Dr. Reichard Salamon 5 ft, Moskovics Henrik 2 ft, összesen: 45 ft 50 kr. Midőn ezen összeg vételét igazolom, fogadják a t. adakozók köszönetünket.

Wolff Jakob,

pénztárnok.

TANÜGYI ROVAT.

Luteránusok a tanügy munkálásában.

Azon sokféle tényezők között, melyek oly feltétlenül ápolat tanügyünk felvirágoztatására határozottabb befolyást gyakorolnak, mindenestre az állam az, mely a kebelébe fölvetv népiskolákat mai nap legközözelebb vitte hivatásuk színvonalához; példát igyekszik mutatni a községi felekezeti, társulati vagy magán intézetek fentartóinak. Hogy miként osztályozza évenként a statisztika és a kultuszminiszteri jelentés a különféle iskolákat haladásuk szerint, az ép oly ismert mint közömbös valami, minek ugyan buzdítani és nógatni volna nemes célja, de mivel tán éppen a ellenkező éretik el. Egyet mégis tanulhat belőle, aki látni óhajt s ez az a tény, hogy a különféle felekezetek speciális viszonyaikból kifolyólag gyakran nagy küzdelem árán sem képesek tanügyeiket a megkívántató mederbe vezetni.

Áll ez különösen a szegény luteránus egyházakra nézve, melyek bizonyára vajmi kevés alappal s még kevesebb segélylyel rendelkeznek e célból. Annál megszívlelendőbb tehát ha látjuk, hogy ezen egyházak lelkeszei a tőlük telhető ügybuzgalommal miként igyekeznek tanügyük ápolásán s az édes haza nyelve terjesztésén.

Legyen szabad itt például fölhozni a vármegyénkbeli *Sókut* község ág. ev. egyházát. Három év óta működik itt *Kovácsy Gyula* fiatal lelkes, s e három év már is dicséretű ügybuzgalmat a tanügy terén Csákyó és Sókut iskoláiban, melyeket e rövid idő alatt nemcsak meglátogatott más direktorok módjára, hanem tanított és tanít is azokban igen gyakran. Emellett kivívta, hogy derék tanítója *Cholvais Mihály* fizetését a hűvek 160 ftal emelték, az iskolát rendszeres padokkal látták el, újból átalakították az iskolát ugyszintén a tanítói lakot s minden belső felszerelést beszerzettek úgy Csákyón mint Sókuton az iskolának.

Mind eme ügybuzgalomhoz nem kell kommentár s miután az iskolai tanítás eredménye egy a magyarnyelv, mint a többi tantárgyak tekintetében nagy dicséretére válik a tanítónak s igazgatójának: hiszem, hogy nem fog soká várni, amíg illetékes fórumok is meggyőződjenek eme hazafias munkálkodás valódiságáról.

Bárha sok ily lelkes tanügybarát ülne az igazgatói székekben. Ez többet érne az amerikai kivándorlás ellen minden szigorú rendeletnél.

I.

KÖZGAZDASÁG.

Répacukorgyár ügye vármegyénkben.

A „krisztkindli” örömeivel hatott vármegyénknek megszorodott gazdaközönségére egy váratlanul érkezett jó hír, mely ha teljesebben meggy nagy áldással válik egy a birtokos- mint a napszamos osztályra, — mert vigasztaló kárpótlást nyújtja síloxera-vész által okozott óriási károsodásért — s ez a jó hír az, hogy a kormány által támo-

gatott vállalkozó már a jövő évben, ha t. i. a répa-termelésre felajánlott birtokok csoportosulása lehetővé teszi, vármegyénk területén répacukorgyárat szándékozik létesíteni.

Ezt az örömdetes hírt Tisza Kálmán öccsija f. hó 6-án kelt levelével juttatta főispánunk tudomására s az ügy érdemére vonatkozó előértekezlet Ujhelyben f. hó 12-én d. u. a gazdaközönségnek élénk érdeklődése mellett s a legkedvezőbb auspiciumok alatt megtartott. Az előértekezleten jelen volt *Andrássy Manó* gf, a jeles nemzetgazda is, aki már praxisból régen tudja, hogy „a földből pénzt kihuzni répa által legjobban lehet.”

Répacukorgyárunk elnyerésének alapföltele, hogy évről-évre s tíz évig egy-folytonosságban legalább is 5000 kataszt. holdnyi területen a megfelelő répa-termés szerződésileg biztosíttassék; mely alapföltétel, az előjelékből következtetve, kétségtelen megvalósulásra számíthat; mert hiszen az eszme a legszélesebb körben még propagálva sincsen s már is huszonegy jelentkező birtokos részéről átlagosan 100 hold a répa-termelésre felajánlatott. Jó példával buzdította *Andrássy Gyula* és *Manó* gfok mentek elől, ez 500 holdat, amaz 400-at ajánlott föl a cukorrépa-termelésre. *Harkányi* n.-birtokos (aki a Hatvanban működő gyár szövetkezetében már több száz holddal érdekelve van) 200 holdat, *Freund Salamon*, harangodi nagybirtokos 100-at, *Grósz Antal* nagybérő 300 holdat jegyeztek.

Megválasztattak a vidéki megbízottak is, akik a gazdaközönséget csatlakozásra s az aranybányául tekintendő cukor-iparágának teljes erővel leendő felkarolására buzdítsák. Vármegyénk felvidékén: gf *Andrássy Manó*, *Balassa István* br. és *Boronkay László*; az alvidéken *Harkányi János* és *Kócsán Miklós*; a Bodrogközön *Majláth József* gf és *Szerviczky Ödön*; Nagy-Mihály vidékén *Sztáray Antal* gf és *Szentiványi László*; Patak vidékén *Láczay László* dr. és *Kun Dániel*; a s.-a.-ujhelyi városban *Dókus Gyula* és *Bernáth Győző*, az egész vármegye területén a gazdasági egyesület vezérférfiai vállalták magukra az eszme terjesztésének apostoli munkáját *Borsod*, *Szabolcs*, *Abauj-Torna*, *Üng* és *Bereg* vármegyék főispánjai s az ott működő gazdasági egyesületeknek legelső emberei, az ügyre vonatkozó teljes tájékoztatás közlése mellett, átiratilag felkértek a szövetkezésre s meghívták Ujhelybe a jövő évi január hó 7-én tartandó nagy értekezletre.

A termelésre szerződött birtokosoknak nyújtott előnyök főbb vonalakban következők: a vállalkozó ingyen ad vetőmagot; tisztaságban és a termelőhöz legközözelebb eső vasuti állomáson szept. 15-től nov 30-áig átvett minden métermázsa után fizet:

a) ha a répa cukortartalma 10—11 fokot polarizál 65 krt,

b) ha a répa cukortartalma 11—12 fokot polarizál 70 krt,

c) 12 fokon felül minden $\frac{1}{10}$ fokot $\frac{1}{2}$ krral bonifikál*) ; továbbá — kellő biztosíték mellett holdankint 30 ftnyi termelési előleget nyújt s ennek felét apr. hó 1-én, másik felét június 1-én kifizeti; ezenkívül kapnak a termelő minden átadott mtrmázsa tisztasulyu cukorrépa után 35 kg. kiperéselt répaszeletet etetési- és 6 kg. gyári iszapot trágyázási célokra, végül a legmesszebb menő szállítási díjkezdvezések biztosíttatnak a termelők számára.

Nagyjelentőségű s vármegyénk és vidékének közvagyonosodására kiszámíthatatlan haszonnal járó lenne gf *Andrássy Manó*nak azon lelkesedésel fogadott indítványa is, hogy a cukorgyárral kapcsolatban *mütrágya-gyár* állíttatnék, mely a külföld példájára a répa-termelés alá fogott földterülethez megkívántató *kénpor-trágyát* szolgáltatná s az eddig külföldre vándorolt milliók értékének bentmaradásával a nemzeti pénzerőt fokozná.

Már az eddig, csak úgy futólággal mondotkból is kiki tisztában lehet avval, hogy a birtokos osztálynak vitális érdekeit képviselve az országos kormány akkor, amidőn e vidék közvagyonosodásának gyarapítása és adóképeségének fokozása végett szolid vállalkozót kerestet és talált, aki a termelő nagyközönséggel kezert fogva, nem áhítózó önhaszonlással, hanem a külföld depimáló hatása által érintve *hazafias* buzgósággal kezd a nemzeti jólét és vagyonosodás egy új forrásának megnyitására. E gondolatnak és meggyőződésnek volt tolmácsolója *Viczmándy Ödön*, a vármegyei gazdasági egyesület alelnöke, midőn az előértekezlet során halás szívvel üdvözölte az országos kormány atyáskodó intézkedéseért, s köszönetet mondott főispán ömeltóságának a lelkes buzgóságért, melylyel ez ügyet felkarolván a diadal útjára vezérelte.

Az eszme mustármagva, hiszszük és reméljük, terepélyes fává fog nevedkedni.

Ugy legyen!

*) Ausztriában már annyira vitték, hogy jó esztendőben a répa 17-ig polarizál. Az ilyen nyersanyag métermázsjáért tehát mi 95 krt remélhetünk. De csak a legrosszabb évet véve számításba s egy kat. holdra csak 120 mtrmázst adva: 70—80 frnyi bruttó bevételt biztosít e mezőgazdasági iparág holdankint.

Szerk.

Nyílt-tér.*)

Szines selyemszöveteket 85 krtól 7 ftt 65 kri méterenkint (körülbelül 2000 különféle színben és mintában) öltöztetés darabonként széküldi Henneberg G. gyári raktára (cs. és kir. udvari szállító) Zurich-ben. — Minták azonnal küldetnek. — Levelek 10 kr. portóval.

Brüsszelben az 1888-ik évi nemzetközi kiállításon arany éremmel kitüntetett gazdag szénsavtartalmú asztali és gyógyvíz

AMOHAI ÁGNES FORRÁS

SAVANYUVÍZE

Frissítőkészlet. Kapható az országos főraktárban: Edesky L., magy. k. és szerb. k. udv. ásványvízszállítónál Budapestben, nemkötő beugy. zertárakban, fűszerkereskedésekben és vendéglőkben.

*) E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Szerkesztőségi posta.

Cs. L. urnak — Ada. Határozott ígéretet nem teszünk, mert a cikksorozat kézírata velünk nem közlöttek. Ez nálunk — regula sine exceptione.

A petróleum mint házi gyógyítal. Bolond gombától megszabált gyomor kellene hozzá — közlését a jövő századra halasztottuk.

X. y.-nak — ott a hol. A fűdervás-ügyet befejezték tekintjük.

M. B. urnak — Girincs. Az idea megérdemli, hogy gondolkozzunk fölötte. Köszönet szives érdeklődéséért.

Felelős szerkesztő:

HORVÁTH JÓZSEF.

Főmunkatárs: DONGÓ GY. GÉZA.

Kiadótulajdonos: ÖZV. BORUTH ELEMÉRNÉ.

Hirdetmények.

Bérbeadandó lakások.

Alólírottak a tulajdonat képező nagyhid melletti ujonnan épült házában egy 4 szoba-, konyha-, kamara- és fatartóból, — két 3 szoba-, konyha-, kamara- és fatartóból, — egy 3 szoba-, alkoven-, konyha-, kamara- és fatartóból, — nyolc 1 szoba-, konyha-, kamara- és fatartóból álló lakás 1889. ápríl hó 24., esetleg január 24-től bérbe adatik. Értekezni lehet a tulajdonossal. S.-a.-Ujhely, 1888. dec. 15.

Dókus Gyula.

Szabad kézből eladó

Magyar-lszipen két francia kő és pitlével felszerelt gőzmalom.

Isépy István, ügyvéd S.-a.-Ujhelyben.

7012/88. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék 8398/88. számú végzésével Teitelbaum Leib s.-a.-ujhelyi lakos felperes részére Schwarz Herman mihályi lakos alperes ellen 120 ftt s jár. erejéig elrendelt kielég. végrehajtás folytán nevezett alperestől Mihályiban 1888. évi október hó 16-án lefoglalt s 440 ftra becsült ingóságokra a s.-a.-ujhelyi kir. bíróság 7012/88. sz. kiküldött végzése folytán az árverés elrendeltetvén, annak a helyszínén, vagyis Mihályi községében alperes lakásán leendő megtartására határidőül 1888. évi december hó 21-ik napjának délutáni 3 órája tűzetik ki, a mikor a bíróság lefoglalt ló, csikó, lovas szekér és házbutor s egyéb különféle ingóságok az 1881. 60. t. c. 107. és 108. §§-ai szerint legfőbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhívatnak egyuttal mindazok, a kik a lefoglalt tárgyakra elsőbbséggel bírnak, miszerint elsőbbségi igényeiket az árverés megkezdése előtt szóval vagy írásban alulírt végrehajtónál az 1881. 60. t. c. 111. §-a értelmében a különbeni következmények terhe alatt bejelenteni el ne mulasztják.

Kelt S.-a.-Ujhelyben, 1888. évi december 12. napján.

Gosztonyi Alajos, kir. bir. végrehajtó.

Tk. 3146. sz. 1888.

Arverési hirdetményi kivonat.

A tokaji kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Kolláth Ferencz tokaji lakos végrehajtónak Kolláth Zsuzsanna és István tokaji lakosok végrehajtást szenvedő elleni 180 ftt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében (a tokaji kir. járásbíróóság) területén lévő és a tokaji határban fekvő, a tokaji 1108. sz. tjkvben 604. hr. sz. 268 fttban, 1198. hr. sz. 94 fttban, 1643. hr. sz. 121 fttban, 2943. hr. sz. 6 fttban, 2853. hr. sz. 60 fttban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb jelölt ingatlan az 1889-ik évi január hó 3-ik napján d. e. 9 óraker a tokaji kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság hiv. helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozókat tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. törvényccikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi novem. hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszter rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Tokajban, a kir. járásbíróóság mint tkvi hatóság-nál 1888. évi november hó 3-ik napján.

Kálmán Sándor, kir. albiró.

Tk. 1308. szám.

1888.

Arverési hirdetményi kivonat.

A tokaji kir. bíróság, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Frisch Vilmos tokaji lakos végrehajtónak Hochmann Julia férj. Kohn Mártonné végrehajtást szenvedő elleni 125 ftt 49 kr. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a tokaji 348. sz. tjkvben foglalt 1057. hr. sz. ivélyi rét egészben 101 fttban, az 1435. hr. sz. bodrogközi rét egészben 65 fttban, az 1058. hr. sz. ivélyi rét egészben 51 fttban, az 1436. hr. sz. bodrogközi rét egészben 41 fttban, a 973. hr. sz. rét egészben 100 fttban, a 972. hr. sz. ingatlan 1/6-od része 44 fttban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb jelölt ingatlanok az 1888-ik évi december hó 19-ik napján d. e. 9 óraker Tokajban, a kir. járásbíróóság telekkönyvi osztályának hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozókat tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszter rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Tokajban, a kir. jbság, mint telekkönyvi hatóság-nál, 1888. évi június hó 25-ik napján.

Kálmán Sándor, kir. albiró.

Tk. 5810. sz.

1888.

Arverési hirdetményi kivonat.

A s.-a.-ujhelyi királyi törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Jesztrebszky János végrehajtónak Kiss János, Mihály, Mária, Julia és Erzsébet végrehajtást szenvedő elleni 161 ftt 64 kr. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék (a k.-helmecezi kir. bíróság) területén lévő, Szentmarja községe és határában fekvő, a szentmarjai 39. sz. tjkvben A. I. 1-18. sorsz. a. Kiss János, Kis Mihály, Kis Mária férj. Szacsó Istvánné, Kiss Juliánna férj. Szopcsák Jánosné és Kiss Erzsébet nevére jegyzett 1/6-od bel- és kültelekre az árverést 1628 fttban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb jelölt ingatlan az 1888. évi december hó 27-ik napján d. e. 10 óraker Szentmarján a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozókat tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 162 forint 80 krajczárt készpénzben, vagy az 1881. LX. tc. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszter rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság-nál 1888. évi szept. hó 23-án.

Kolos, kir. törvényszéki bíró.

1310. sz.

Tk. 1888.

Arverési hirdetményi kivonat.

A tokaji kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a tolcsvai takarékpénztár végrehajtónak Huszák János végrehajtást szenvedő elleni 75 ftt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a Tolcsva és B.-Zsadányban fekvő, tolcsvai 955. sz. tjkvben, 1837-1838. hr. sz. a. foglalt szőlő 1620 fttban, a b.-zsadányi 169. — 341. hr. sz. a. foglalt ingatlan 10/16-od részére 376 fttban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb jelölt ingatlanok az 1888. évi december hó 21-ik napján d. e. 9 óraker a tolcsvai ingatlanokra nézve Tolcsva város házához, a b.-zsadányi ingatlanokra nézve ugyanazon nap, délután 3 óraker B.-Zsadány község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozókat tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 162 ftt és 37 ftt 60 krt készpénzben vagy az 1881. LX. tc. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított s az 1881. évi november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszter rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Tokajban, a kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság-nál, 1888. évi július hó 9-ik napján.

Kálmán Sándor, kir. albiró.

TK. 5683/88. sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Kertész Mária b.-vécsi lakos végrehajtónak Szabó Imre karádi nagy-homoki lakos végrehajtást szenvedő elleni 225 ftt hátralékos tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék (a kir.-helmecezi kir. járásbíróóság) területén lévő B.-Vécs községe határában fekvő, a b.-vécsi 66. sz. tjkvben A. I. 4-5. sorsz. alatt 616-617. b/3. és 618-619/e. hr. sz. a. Szabó Imre nevében álló külbirtokra az árverést 1024 fttban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb jelölt ingatlan az 1888. évi december hó 28-ik napján d. e. 10 óraker B.-Vécseken a község házában megtartandó nyilvános árverésen megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozókat tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 102 forint 40 krajczárt készpénzben vagy az 1881. évi LX. törvényccikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszter rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt S.-a.-Ujhelyben, a kir. törvényszék, mint tkvi hatóság-nál, 1888. évi szept. hó 16-án.

Kolos, kir. trvszéki bíró.

Tk. 3208/1888. sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A tokaji kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. államkincstár végrehajtónak Sterk Salamon és neje Ungár Mina végrehajtást szenvedtek elleni 9040 ftt tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a tarczali 1612. sz. tjkvben 2628. hr. sz. szőlőre az árverést 1848 fttban elrendelte és hogy a fennebb jelölt ingatlan az 1889. évi január hó 28. napján d. e. 9 óraker Tarczal város házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozókat tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát, vagyis 184 forint 80 krajczárt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszter rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Tokajban, a kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság-nál, 1888. évi november hó 16-ik napján.

Kálmán Sándor, kir. albiró.

A cs. és kir. kereskedelmi ministerium tiszteletlődjára.

Cognacs Naturels

BERGER, VOLK és Társától

Dornbach-ban, Bécs mellett.

Árak:

Egész palack minőség szerint:	frt 2.30	2.90	3.90	4.80
Fél	frt 1.30	1.60	2.10	2.55
Negyed	frt —.80	—1.00	1.20	1.40

Felülmulhatlan minőség, valódiságáért jótállás.

Külföldi termények hasonló tulajdonságokkal még egyszer oly drágák.

Dr. Rössler tanár, a cs. és kir. kiserleti állomás főnökének véleménye szerint ez az általa megtekintett telep a legokszzerűbben van berendezve. A

törvényes

vizsgálat alatt próbák, illetve kísérlettel tetteket, a melyek azt eredményezték, hogy e cognacs tiszta borleparolás (destillat) s ennélfogva

gyógyhasználatra kitünően alkalmas

Megszerezhető:

a raktár: Bécs, Kärtnerstrasse 15

és a hirnevesebb fűszer- és csemege-kereskedések által.

S.-a.-Ujhelyben kapható: Szentgyörgyi Vilmos és Deutsch József Fia kereskedésében.

Cs. és kir. állami díj.

COGNAC

CZUBA-DUROZIER & CO

FRANCZIA COGNACGYÁR

PROMONTOR

A vegytani müintézet

(Laboratorium) által megvizsgáltatván, francia cognakkal egyenértékűnek és orvosi célokul ajánlatosnak találtatott.

Egyedüli főraktár:

DEUTSCH JÓZSEF FIA

kereskedése,

S.-A.-UJHELYBEN.

8-10

Gazdasági gépraktár.

Szalonn, kő és pirszén (coaks)

BEHYNA TESTVÉREK
vas- és fűszerkereskedőknél Sátoralja-Ujhelyt
megrendelhetők többféle színű

márvány és granit

síremlék és asztallemezek
a legolcsóbb áron.

Többféle mintakövek és rajzok megtekinthetők.

Mindenféle ásványvizek.

Üzemenraktár.

LEGALKALMASABB

Karácsonyi és Újévi ajándékok

ajánljuk a legújabb divatu

NÉVJEGYEKET

valamint dobozokban lévő

díszes levélpapírokat,
melyek nálunk hallatlan olcsó áron készí-
tetnek és kaphatók.

A „Zenplén“ könyvnyomdája.

Eddig még fölülmulhatatlan.

Maager V.-féle
cs. kir. szab. valódi tisztított

CSUKAMÁJOLAJ

Maager Vilmóstól, Bécsben.

Az első orvosi autoritások által megvizsgálva, könnyű emész-
hető hatása végett gyermekek részére is, különösen ajánlható; mint leg-
tisztább, legjobb, legeredetibb és általánosan elismert leghatásosabb
gyógyszer mell- és tüdőbetegség ellen, gümő, sömör, daganatok, bőr-
kű tések, mirigybetegség, gyöngeség stb. ellen.

1 üveg sárga olaj 1 frt, 1 üveg fehér olaj 1 frt 50 kr.

Kaphatók a gyári raktárban:

Bécs, III. Bez. Heumarkt Nr. 3.,

valamint valódi minőségben Ausztria-Magyarország gyógyszerüzeteiben és minden nagyobb
fűszerkereskedéseiben.

Sátoralja-Ujhelyben: csak Zlinszky J. ur gyógyszerüzetében.

10-18

Sírkövekre feliratok vésése és aranyozása

SIR-EMLEK-KÖVEK NAGY RAKTÁRA.

BURGER ADOLFNÁL

S.-A.-UJHELYT

Főutcán, a „Vörös ökör“ vendéglő épületében.

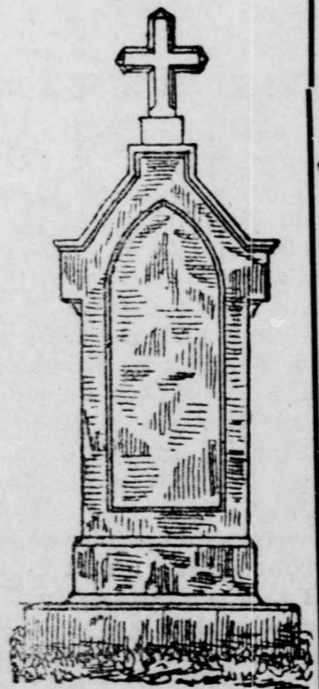
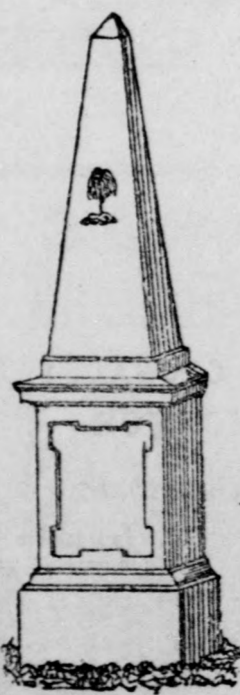
MINDEN IDŐBEN

nagy választékban tartok s kívánatra felállítok

POROSZ SZÜRKE MÁRVÁNY,

VÖRÖS MÁRVÁNY

és homokkő sírkövet.

Sírkövek újabb tervezése

Jutányos áron készítenek.

Sürgőnycim:
Burger Adolf S.-a.-Ujhely.

Tisztelettel
BURGER ADOLF
vállalkozó.

22-

Kívánatra képes árjegyzék megtekintésül bérmentve küldetik.

Nyomatott a „Zemplén“ gyorsajtóján, S.-a.-Ujhelyt.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni,
hogy 24 év óta fennáll

fűszer- és vegyes kereskedésemet

a téli időnyre erősen ellátva a lehető legolcsóbb árakkal rendeztem
be, s a nálam vett árúk úgy az árak, valamint minőségüket véve,
a háztartásnál nagy megtakarítást hoznak.

Nevezetesebb áruimnak árjegyzéke a következő:

Kávé kilója 1 frt 60 krtól 2 frt; különlegesen fajok 2 frt
20 kr.

Cukor egész süveg	kilója	44 kr.
„ kímérve	„	46 „
„ koczka	„	47 „
„ liszt	„	47 „
Rizs-kása 1 kilo 16 krtól		36 „ ig.

Lisztek a napi árakban minden fajban.

Szappan szegedi 1 kg, 28 kr. táblába 1 kgr. 26 kr.

„ kernbarna „ 24 „

Petroleum szalon „ 24 „

„ amerikai 1 csillag „ 28 „

„ császár belföldi „ 32 „

„ 3 rózsá amerikai „ 40 „

ugyancsak literenkint 4 krral olcsóbban.

A legjobb minőségű „**Apolló-gyertya**“ 1/2 kilos
csomag 6-os, 8-as — 36 kr.

Ugyanaz bécsi font, 560 grammos 4-es 6.8 a — 42 kr.

Kapható mindenkor saját készítményű **patkány- és egérirtó**
szerem, nem veszélyes és egészen biztos hatású!

Továbbá ajánlom nagy raktáromat mindenféle bel- és külföldi
rum- és cognakból és ipari célokra engedélyezett
szeszt a legolcsóbb napi áron.

Tisztelettel

Malártsik György.

Január 1-vel új előfizetést nyitunk a

XIX. évf. „MERCUR“ XIX. évf.

hiteles sorsolási tudósítóra.

A „MERCUR“ az összes bel- és külföldi sorsjegyek, záloglevelek, elsőbbségek, kö-
vények, részvények stb. teljes, pontos és könnyen áttekinthető sorsolási jegyzékét közli.

A „MERCUR“ pénzügyi részében az európai pénzpiac általános helyzetét illető
cikkek tartalmaz, valamint minden a nemzetgazdaság, kereskedelem és közlekedésügy
terén előforduló tudnivalót illető híreket és közleményeket.

A „MERCUR“ havonként 2-3-szor, nyomban minden fontosabb huzás után jelenik
meg magyar és német szövegben.

Minden évi előfizető ingyen kapja a „Mercur“

sorsolási évkönyvét 1889-ik évre,

mely az összes 1888. év végéig kihuzott és még be nem váltott sorsjegyek jegyzékét tar-
talmazza. Ingyen adjuk továbbá az

általános sorsolási naptárt 1889-ik évre,

mely az összes európai sorsjegyek pontos huzási naptárát tartalmazza.

Ezen óriási anyaga dacára a lap előfizetési ára

égész évre csak 2 frt.

bérmentes postai széküldéssel együtt. — Próbá előfizetés fél évre 1 frt. — **Mutat-
ványszámok ingyen.**

A „Mercur“ kiadóhivatala Budapest, Dorottya-utca 12.

Eladó

Lasztócson a Viczmándy Viktor-féle
belsőség, mintegy 9 hold kert lu-
czernás és zöldségtermelésre kivá-
lóan alkalmas föld, lakás, magtár
és istállóval. Alkalmas nyaralóul
is kínálkozik. **Továbbá eladó**
Márkon körülbelül 1600 mtr
mázsa igen finom apró idei
termésű réti sarju. Bővebb fel-
világosítást ad Nagy-Kövesden (p.
állomás)

Szerdahelyi Vincze.